

HUDOBNÝ ŽIVOT 75

9. VI. 1975
Ročník VII.
2,— Kčs

12

Na okraj Československej hudobnej žatvy

Jedno zborové a tri symfonické podujatia sa uskutočnili v rámci série koncertov, poriadaných ako príspevok k oslavám jubilejného roku pod názvom Československá hudobná žatva; na jeseň bude akcia pokračovať. Jasná idea a napln koncertov, veľkorysá organizácia, vynikajúce interpretačné výkony — tak by sa dal úplne stručne charakterizovať doterajší priebeh žatvy.

Na slávnostnom otvorení dominoval výkon SOČR-u s dirigentom Ondrejom Lenárdom, ktorý v štyroch rôznorodých dielach (L. Holoubek: Vzdory a nádeje, L. Železný: Symfónia pre malý orchester, E. Suchoň: Ad astra, V. Dobiáš: Symfonietta) viedol orchester nanajvýš spoľahlivou rukou a svojím tvorivým preniknutím do všetkých štyroch partitúr dosiahol plastické, voľné plynutie hudobného prúdu, s úspechom odkryl hudobnosť súčasnej hudby. Veľmi citlivo odmeriaval zvuk v Suchoňovom piesňovom cykle, ktorý A. Kratochvílová pochopila (aj vzhľadom na svoj jasný, kultivovaný, technicky bezpečne ovládaný, ale „užší“, menej prirastaný hlasový fond) ako komorné, intímne zamyslenie. Výbojné, expresívne vrcholy zaoblila, zmäkčila, aj napätie, no v tejto zlyžičenej podobe zas plne vynikla impresionistická zvuková krásna, a meditatívna hĺbka diela.

Objavom pre neskôr narodených poslucháčov bola Dobiášova Symfonietta z roku 1948, rytmicky zložito traktovaná, s veľkými výrazovými kontrastmi a akousi erupčivou silou výpovede, naliehavosťou, zápasom o opravdivé a svojské zachytenie pulzu doby.

Škoda, že kvôli lepšiemu zoznámniu sa s tvorbou L. Železného neuvažovala dramaturgia o jeho inom diele: Symfóniu pre malý orchester sme prednedávnom počuli so SF. Ukazuje jednu tvár, jednu polohu zaujímavého autora — páčivá melodičnosť, jasné kontúry formy, tanečnosť s nenásilným folklórnym podtónom participujú na jej radostnej nálade, optimistickom vznesení a celkovej zdieľnosti. Na úskalia tohoto typu hudby, ktorý sa zámerne sústreďuje na oddychovosť, rekreatívnu funkciu, poukázala pomalá časť s dosť plytko peknou melodičkou, uhňetená akosi z iného cesta ako svižné, nápadité krajné časti.

v nej, štvorčastový epický hymnus rodnej hrude. Všetci interpreti zvládli rozľahlé dielo na vysokej úrovni. L. Slovák (perfektne oboznámený so všetkými nuansami laudatória, ktoré už vynikajúci spôsobom nahral pre Čs. rozhlas v Prahe príliehavo odlišil kontrastné nálady častí a celku vnútil jednotný architektonický oblúk; tempá a intenzitu zvuku volil tak, že pri celkovej sklbenosti plne vynikli aj detaily, drobnokresba, že poslucháč ani na chvíľu nestrácal kontakt s hudobným priebehom. Zo sólistov — B. Šulcová, E. Baricová, G. Papp, R. Tuček, J. Špaček — vynikol výrazovo exponovaný, zanietený G. Papp: jeho partiu umožnil vytvoriť živú, plnokrvnú postavu. Aj Slovenský filharmonický zbor, precízne pripravený J. M. Dobrodinským, podal viac ako štandardný výkon, ktorý plne zapadol do línie jeho posledných veľkých príležitostí i do úrovne premiérového uvedenia Očenášovho diela.

Vo zvukovo zaujímavej Flosmanovej Predohre uplatnili členovia SF svoje sólistické schopnosti v plnom lesku, imponovala najmä skvelá súhra, bezchybné ladenie a celková vyváženosť.

Posledný symfonický koncert žatvy patril opäť SOČR-u a obdivuhodnému O. Lenárdovi, ktorý preukázal pamätovú suverenitu, veľkú muzikálnosť a opäť presvedčil, že ho priam lákajú veľké úlohy, mohutné diela s maximálnym obsadením. Tentokrát to bola kantátová trilógia pre sóla, miešaný zbor a orchester Odkaz Júliusa Fučíka od J. Seidla. Sólistami boli I. Židek — tenor a K. Petr — bas, spoliuúčinkovali Miešaný zbor Čs. rozhlasu v Prahe (zborníkem J. Malý), Seidlovo monumentálne dielo na texty kníh J. Fučíka Reportáž spod šibenice a Milujeme svoj národ zhostilo v rokoch 1946-48. Je jediným veľkým, širo-

Veľkorysá organizácia — vynikajúca interpretácia

Skladieb inšpirovaných SNP vzniklo za 30 slobodných rokov hojne, tento medzník nemožno obísť: Holoubkova predohra Vzdory a nádeje sa k nemu tiež vracia. Pri jej premiérovom uvedení bolo možné postrehnúť úspornosť a koncentrovanú prácu s materiálom, osobitý autorský rukopis. Hoci v riešení a spracovaní neprináša nič nové, neobohacuje paletu doteraz vzniknutých skladieb s touto tematikou o niečo myšlienkovú a umelecky presvedčivo prelomovú, pripája sa čestne do radu, v ktorom sa celkom vpredu nachádzajú také diela ako Kardošova Hrdinská balada a CikEROV Epitaf.

Další symfonický koncert bol zostavený zo skladieb O. Flosmana (Predohra pre dychové a bicie nástroje), D. Kardoša (Koncert pre klavír a orchester) a A. Očenáša (Miloval som Ťa, laudatorium pre sóla, zbor, organ a orchester na básne A. Plávku, dielo 46). Sólistkou bola D. Kardošová, orchester SF dirigoval L. Slovák.

D. Kardošová sa technicky a výrazovo znamenite vyrovnala s nemalými problémami diela: výborne postavila, spolu so zaujatou hrajúcim orchestrom, meditatívne Adagio. Presvedčivo vyzneli i kadencie rýchlych častí a celok nepostrádal vnútorné zažitie a potrebnú usadenosť, umelecké nadhľad.

S veľkým záujmom sa očakávala premiéra Očenášovho laudatória Miloval som Ťa, monument grandióznych rozmerov, postavený slovenskej prírode a človeku

Spevákky zbor Lúčnice a sólistka E. Orgonášová pri vystúpení na Československej hudobnej žatve.

kodýchym vyznaním lásky k ľuďom a k životu. Práve tento moment zdôraznil skladateľ, ktorý už vtedy, sotva stíchli posledné salvy, myslel „na svetlú budúcnosť rodnej zeme“, a myšlienkové posolstvo Odkazu chápal ako výzvu „milovať život, milovať človeka, milovať rodinú zem láskou úprimných synov a priateľov slobodu všetkým ľuďom na svete — pretože nletí inej cesty k ľudskému šťastiu“. Po hudobnej stránke je Odkaz plný svetla, vrúcneho lyrizmu, spevnosti. Účinné je najmä striedavé, k textu príliehavé zapájanie sólistov a zboru do hudobného diania, realizovaného v základnej vrstve v orchestri. Citovú angažovanosť sú presýtené všetky tri časti, z nej priamo vyvierajú invenčná melódika, Lenárd ideálne vypracoval kantilénu orchestra, podmanivo tvaroval sólové partie zboru a

so zmyslom pre veľké línie vystaval narastanie zvuku a nástojčivosť výrazu v rozľahlých gradáciách. Myšlienkovým i hudobným vrcholom skladby — záverečná časť trilógie Da, my s vami — kulminovalo aj Lenárdovo podanie, ktoré plne vystihlo všetky stránky predlohy; naviac dirigent udržal oblúk celku aj v miestach epického rozvíjania bez toho, aby sa vytratila jeho súdržnosť. Zo sólistov bol istejší I. Židek, pražský rozhlasový zbor sa svojej úlohy zhostil dobre, aj keď chvíľami sme postrádali väč-

šiu sýtosť, plnosť zvuku vo forte a čistejšiu artikuláciu.

Intenzívne muzicovanie a zodpovedný prístup SOČR-u sa prejavil aj v úvodnej skladbe koncertu, Predohra pre veľký orchester J. Malovca. Dielo prináša v prísnej forme mnohé z tých prvkov, ktoré sa stali typické pre Malovcovu neskoršiu tvorbu: záľubu v priehľadnom, komornom zvuku, vo vytváraní napätia a odlišných plôch z vnútorných kvalít použitého materiálu, osobitú melodicnú invenciu (akoby vôbec nespátanú racionálnou kompozičnou prácou), subjektívne prežitie, premyslené narábanie s myšlienkovými a výrazovými kontrastmi.

Na poslednom koncerte žatvy uvil veľkolepú kyticu piesní spevákky zbor Lúč-

DR. GUSTÁV HUSÁK, GENERÁLNY TAJOMNÍK KOMUNISTICKEJ STRANY ČESKOSLOVENSKA BOL DŇA 29. MÁJA 1975 ZVOLENÝ ZA PREZIDENTA ČESKOSLOVENSKEJ SOCIALISTICKEJ REPUBLIKY.

nice v preplnenej, roztlieskanej sieni SF. Úplne nový program, zostavený zo zborov slovenských a českých autorov (ako lahôdka naviac zaznel aj prekrásny zbor G. Sviridova), z ktorých 9 uviedla Lúčnica premiérovu, sa niesol v duchu radosti a nadšenia, mladého elánu, ktorý v priebehu náročného vystúpenia neúfíchal, ale gradoval. A na kvalite vôbec nebolo badať, že sa tu po prvýkrát predstavuje nová, ďalšia generácia „lúčničiarov“. Starostlivá príprava bola zárukou jej zdravého sebavedomia, uvoľnenosti, plne sa prejavila kultúra spevu, bohatá škála nálad, odtieňov vo výraze, jemného preniknutia do každej skladby. Veľkú príležitosť mala najmä dievčenská zložka zboru, ktorá samostatne účinkovala takmer v polovičke programu: a využila ju vynikajúcim spôsobom. Dievčatá Lúčnice spievali hlasovo vyrovnané, kultivovane, v mäkkom zvuku. K ich prednostiam patrí aj zrozumiteľná artikulácia a bezchybné intonovanie — v tom všetkom dosahujú vysokú medzinárodnú úroveň. No čím uchvacujú a dobývajú si poslucháčov, to je hlboká citovosť a vrúcnosť spevu. Či už v náladách clivých, kde sa dá vyspievať všetko, čo drieme vnútri, čím je preplnené srdce, či v nehe a úprimnom cite, či v opojných náladách radosti, úsmevnej pohody až k rozlihranému zavýsknutiu, všade má spev Lúčnice tón ozaisteného zážitku. Zažiarili aj sólisti — S. Kopčák, M. Hajjóssová, E. Orgonášová a v miešaných zboroch farebne a dynamicky zapadla do celku aj mužská zložka. Veľké uznanie za večer s Lúčnicou patrí jej dirigentovi Š. Klimovi, ktorý pripravil zbor s maximálnou starostlivosťou a presnosťou, viedol ho istou rukou rovnako skúseného ako hudbe oddaného umelca so zmyslom pre hodnoty, s vytrieným vkusom a veľkou muzikalitou. Spokojnosť a vďačnosť prítomných skladateľov i dlhotrvajúci potlesk publika boli tou najlepšou odmenou za obrovskú prácu pred premiérou i najlepším zhodnotením výkonu Lúčnice.

IGOR PODRACKÝ

CANTICA NOVA A REPREZENTÁCIA

V mimoškolskej výchove mládeže na školách čoraz väčšiu pozornosť venujeme vo výchovnom pôsobení rozvíjaniu kultúrnych aktivít študentov. Na Gymnázium v Trnave spomedzi množstva kultúrnych záujmov, ktoré u študentov rozvíjajú, môžu sa právom popýšiť najmä takmer šesťročnou tradíciou činnosti „Hudobnej mládeže“, ktorá je významným prostriedkom pôsobenia umením nielen na mládež školy, ale i mesta Trnava, okresu a širokého okolia — miešaným speváckym zborom CANTICA NOVA. Založil ho pred šiestimi rokmi nadsený pedagóg školy, organizá-

Delegácia zboru pri kladení kvetov v areáli Salaspils.

tor hudobného života nielen v škole, ale v celom meste Trnava prof. Ján Schultz. S veľkou hĺbkou, zápalom, umelca, pedagóga cvičil s mladými študentmi najskôr veľmi trpezlivo intonáciu, správnú dicitu, volil najskôr nenáročné

skladby, ktoré však svojou hudobnou i textovou hodnotou si podmanili a získali pre zborový spev mladých interpretov. Zbor postupne vyrástol v teleso, ktoré dokázalo nacvičiť a úspešne interpretovať náročný program domácej klasiky súčasnej popredných skladateľov, diela svetovej tvorby, náročnej moderny. Za svojho doterajšieho pôsobenia zbor spieval nielen v škole, ale i v závodoch, dedinách, školách v okrese i na celoslovenských podujatiach. Zbor okrem koncertnej činnosti stal sa propagátorom a organizátorom hudobného života v Trnave. Trnava sa i jeho zásluhou stala jedným z centier hudobného života na Slovensku. Mladí študenti spolu s prof. Schultzom za podpory vedenia školy, Mestského i Okresného národného výboru organizovali celý rad vystúpení v rámci akcie Hudobná mládež. Na koncertoch privítali popredných sólistov a hudobné telesá z Československa, ZSSR, Belgicka, NDR, USA. Mená Václav Hudeček, Ilja Hurník, David Oistrach, Slovenská filharmónia, Warchalovec, Belgický komorný orchester hovoria za všetko.

Mladí študenti miešaného zboru CANTICA NOVA po úspechoch na celoslovenských prehliadkach dostali za časť v čase tohtoročných májových osláv 30. výročia víťazstva Sovietskej armády nad fašizmom reprezentovať náš mladý zborový spev v ZSSR. Ich hosťiteľom

Pred pamätníkom lotyšských skladateľov. Snímky M. Pivovárči

sa stala Riga, známa svojou veľkou tradíciou zborového spevu, práve tak ako celá Lotyšská SSR.

Najskôr si mladí študenti pozreli mesto, navštívili nádhernú rekreačnú takmer 33 km dlhú oblasť pobrežia — Jurmalu s jej prekrásnymi hotelmi, rekreačnými zariadeniami umiestnenými medzi vysokými sosnami, nadchli sa i horskou oblasťou rekreačného strediska Lotyšska — Siguldou. Poklonili sa pamiatke tisícov umučených bojovníkov proti fašizmu v bývalom koncentračnom tábore Salaspils, a netrpezlivo s očakávaním a radosťou sa pripravovali na svoj prvý koncert. V aule univerzity P. Stučkasa sa ich program stretol s nadšeným prijatím. Bohatý repertoár z diel Smetanu, Janáčka, Schneidra-Trnavského, Suchoňa, Mikulu, Zemanovského, Zeljenku, Novikova, Šostakoviča, Čajkovského i lotyšské ľudové piesne prijalo publikum vrúcne a spontánne. Kvety, ktoré takmer po každej skladbe sa striedali s potleskom potvrdili, že

mladí speváci k svedčosti hlasov, precíteniu skladieb pridali veľké ambiciózne, mladostou naplnené interpretačné umenie. Tak tomu bolo aj na ďalších vystúpeniach na konzervatóriu strednej školy, i na slávnostnom koncerte vo Výskumnom ústave meliorácií, kde spievali spolu so zborom Absolventi, ktorý bol ich hosťiteľom a v septembri ho privítame na Slovensku. Na koncertoch i v diskusióch po nich skladatelia, dirigenti i novinári vyslovili slová uznania, v ktorých hovorili o kráse, intonačnej čistote, širokom repertoári a videli v mladých interpretoch takmer žiakov študujúcich spev na konzervatóriu.

Úspech mladých spevákov z Gymnázia v Trnave zaväzuje ešte k väčšej náročnosti. Potvrdil však opodstatnenosť rozvíjania zborového spevu — tejto ušľachtilej formy záujmovej umeleckej činnosti, účinného prostriedku výchovy harmonického osobnosti mladého socialistického človeka.

(ed)

Výskumy sovietskej estetiky

Slovenský hudobný fond usporiadal dňa 21. mája t. r. prednášku dr. Zdenka Nováčka, CSC. na tému „Posledné výskumy sovietskej estetiky“. Prednášateľ sa opierať o najnovšiu literatúru z tejto oblasti v ZSSR a v ostatných socialistických štátoch. Rozobral niekoľko základných bodov, ktoré objasňujú teóriu socialistického realizmu, pričom aplikoval tieto tézy na hudbu. Zdôraznil, že vývojový trend sovietskej estetiky sa orientuje na prehĺbenie dialektického pohľadu na dielo. Prekonáva sa starší výklad estetiky pri aplikácii teórie odrazu na umelecké dielo. Ak v minulosti táto teória akcentovala poznanie rozumom, dnes sa zdôrazňuje súhrn rôznych psychických funkcií. Nové výskumy, rozvoj poznania podnietili i novšiu definíciu realizmu. Ak doteraz sa realizmus definoval ako najzodpovedajúcejšia metóda socialistickej spoločnosti, dnes je realizmus dôkazom existencie objektívnej skutočnosti, obsiahnutý našimi poznatkami a skúsenosťami. Realistické dielo so spoločným obsahovým jadrom má pre poslucháča množstvo individuálnych podôb. Ak sa doposiaľ hudobné dielo dofinovalo rôznymi mimohudobnými pojmami, dnes sa v hudobnej estetike dostáva do popredia tzv. **teória modelov**. Realizmus akcentuje nielen tvorivú zaangažovanosť, ale i rozširovanie poslucháčskych a autorských skúseností. Pri vysvetľovaní vnútornej dialektiky diela sa viac využívajú pojmy marxistickej filozofie. Pri hodnotení sa — okrem teórie estetic-

kých modelov — využíva aj **teória estetických stereotypov**. Teória súčasného realizmu ráta s aktívnou účasťou poslucháča, pričom sa robia početné výskumy o reagovaní človeka na umelecký celok. Napriek všetkým novým poznatkom dr. Nováček upozornil, že nie je celkom dopracovaná **otázka umeleckej hodnoty**, vyvíjajúcej sa na báze spoločenského vedomia. V žiadnom prípade však nemožno prijať rôzne subjektívne tické teórie — vo vzťahu k umeleckým hodnotám — aké propaguje západná estetika — z mnohých spomeňme napr. pragmatizmus. V definícii súčasných estetikov **hodnota vzniká jednotou objektívnej kvality a subjektívneho očakávania** (to je len východisko).

Otázka socialistického realizmu: dr. Nováček zdôraznil ako jednu z hlavných vlastností tejto umeleckej metódy straníckosť. Je to eticko-politická estetická kategória. Povedané ináč — je to najvyššia forma uvedomelosti. Ak v päťdesiatych rokoch sa straníckosť chápala skôr ako vzťah politický a etický, dnes sa k tomuto pojmu pridáva i spoločensko-estetické kritérium. Takto formulovaná straníckosť je dialektickým pojmom, ktorý sa neustále vyvíja. V závere svojej prednášky dr. Nováček zdôraznil, že vývoj socialistického realizmu sa bude orientovať, rásť a skvalitňovať spolu s duchom doby. Ak je dnes socialistický realizmus metódou, v budúcnosti to môže byť umelecký štýl vysoko vyspelej socialistickej spoločnosti.

-uy

Prešovská hudobná jar

Od 10. apríla do 5. júna t. r. prebieha v Prešove XVII. prešovská hudobná jar v znamení osláv 30. výročia oslobodenia našej vlasti. Na otváracom koncerte vystúpila Štátna filharmónia z Košíc, s dirigentom Mariom Klemensom a huslistkou Jellou Špitkovou. Koncert si prišli vypočuť aj účastníci košického seminára 30 rokov rozvoja českej a slovenskej hudobnej kultúry. V programe ďalších siedmich koncertov vystúpili: sovietsky klavirista Gleb Axelrod (17. IV.), Bratislavské komorné trio (24. IV.), Štátna filharmónia Košice (7. V.) — s dirigentom Bystrikom Režuchom a klaviristkou Evou Čipkayovou, českí a slovenskí interpreti sólisti (15. a 22. V.), 5. júna vystúpil Štátny komorný orchester zo Žiliny.

Oživením programovej skladby XVII. PHJ bol slávnostný koncert Dychového orchestru prešovskej posádky (29. V.), pri príležitosti jeho 30-ročnej existencie a práce na východnom Slovensku. Zaradenie posádkovej hudby do programu Prešovskej hudobnej jari je pokračovaním sympatických snáh poriadateľskej organizácie Parku kultúry a oddychu — každoročne dať možnosť aspoň jednému prešovskému telesu prezentovať sa v programe týchto hudobných slávností.

F. MATOŠ

SHR zasadala

V Klube Slovenského národného divadla v Bratislave zasadala 7. mája t. r. Slovenská hudobná rada, poradný orgán Ministerstva kultúry SSR. Na programe zasadnutia bolo prerokovanie návrhu dramaturgických plánov a plánov činnosti organizácií v hudobnej oblasti na sezónu 1975-76, resp. na r. 1976: Zväzu slovenských skladateľov, Slovenského hudobného fondu, Slovenskej filharmónie, Štátnej filharmónie Košice, Štátneho komorného orchestru v Žiline, SLUK-u, Podduklianskeho ukrajinského ľudového súboru, Lúčnice, Mladých srdce, Slovkoncertu a Opusu.

Slovenská hudobná rada venovala osobitnú pozornosť otázkam činnosti Slovkoncertu na úseku zábavného umenia, dramaturgii mladého Štátneho komorného orchestru v Žiline a koncepcii festivalu Košická hudobná jar. Zatiaľ čo slovenské umelecké telesá budú i v budúcej sezóne uplatňovať v dramaturgii pôvodné diela, venované 30. výročiu oslobodenia Československa Sovietskou armádou, ideové inštitúcie — Zväz slovenských skladateľov a Slovenský hudobný fond sa v najbližšom období budú už zaoberať o i. otázkami tvorby k ďalším významným udalostiam a výročiam — k Medzinárodnému roku ženy a 55. výročiu vzniku KSC.

M. LUKÁČOVÁ

Správy HIS-u

Slovenský hudobný fond spolu s Galériou mesta Bratislavy otvorili pravidelný cyklus koncertov v koncertnej sieni v Klariskách. Účelom týchto podujatí je postupne predstavovať publiku špičkových interpretov, orchestrov, ensemble a sólistov v programoch zostavených z diel svetových i slovenských skladateľov. Už prvé dva koncerty predurčili a potvrdili, že zámer týchto podujatí sa spĺňa. S veľkým úspechom sa tu stretol 21. apríla Slovenský komorný orchester s umeleckým vedúcim Bohdanom Warchalom, svoje kvality potvrdilo na koncerte 19. mája jubiliujúce teleso — Slovenskí madrigalisti s dirigentom Ladislavom Holáskom. Na najbližšom koncerte v Klariskách sa predstaví 30. júna mladé Košické kvarteto, ktoré má za sebou už rad úspechov z domácich i zahraničných vystúpení.

Na počesť 30. výročia oslobodenia našej vlasti usporiadal Zväz sovietsko-československého priateľstva a Dom priateľstva s národnými zahraničných zemí 15. apríla v hudobnom Domu priateľstva v Moskve večer českej a slovenskej hudby a poézie. Zo slovenskej tvorby odzneli v podaní sovietskych umelcov Poéma-sonáta Dušana Martinčeka, cyklus Ad Astra Eugena Suchoňa a cyklus Hory a srdce od Milana Nováka.

V uplynulých dňoch vyšlo ďalšie číslo bulletinu pre zahraničie 1/75, ktorý vydáva SHF štvrťročne v štyroch jazykových mutáciách. V obsahu prináša popri iných príspevkoch článok venovaný X. ročníku BHS, príspevky o novinkách slovenskej tvorby — Epitafie o opere Coriolanus Jána Cikke-
ra, opere pre deti Martin a slnko od Tibora Frešu, Elégii Tadeáša Salvu, zdravice k 50. narodeninám skladateľa Miloslava Kořínka a 65-ťm Teodora Hírnera. V ankete k 30. výročiu oslobodenia na tému „Čo ore mňa znamenalo oslobodenie“ v tomto čísle hovorí Ján Cikker.

Edičný úsek HIS pripravuje k vydaniu zborník zostavený z referátov a prednášok, ktoré odzneli na tohtoročnom IV. seminári mladých muzikológov a hudobných kritikov v Morav-

ŠKOLA A HUDBA Krajská súťaž LŠU

„V tomto školskom roku — pri príležitosti 30. výročia oslobodenia našej vlasti Sovietskou armádou — bola Ministerstvom školstva SSR vypísaná súťaž pre ľudové školy umenia v hudobnom odbore pre klavírne a sláčikové oddelenie. Preto táto súťaž je nielen prehliadkou práce pedagógov a žiakov, ale aj oslavnou príležitosťou“. Týmto slovom otvárala súťaž krajského kola školská inšpektorka M. Zikavská. Podujatie bolo na LŠU Exnárova — pre klavírne oddelenie a na LŠU Hálkova — pre sláčikové oddelenie.

Súťaž bola dvojkoľová (prvé kolo anonymné) a zúčastnilo sa jej — v sólovej hre na klavír — 25 žiakov a 4 dvojice v 4-ručnej hre. V sláčikovom oddelení súťažilo 22 žiakov, z toho 12 huslistov, 1 violista, 9 violončelistov a 6 dú. V sólovej hre sa súťažilo v jednotlivých ročníkoch a v 4-ročnej hre a dúchov súťažili v kategóriách. Do národného kola, ktoré bude v máji, postupujú títo žiaci, ktorí sa umiestnili na I. mieste:

Klavír:

4. ročník: Dana Saturyová — LŠU Exnárova.
5. ročník: Viera Doubková — LŠU Obrancov mieru.
6. ročník: nebol obsadený.
7. ročník: Larysa Molnárová — LŠU Obrancov mieru.
- Katka Lukešová — LŠU Dibrovovo nám.
1. roč./II. cyklus: Lenka Plencnerová — LŠU Exnárova.
2. roč./II. cyklus: bez postupu do národného kola.
3. roč./II. cyklus: Mária Furková — LŠU Dibrovovo nám

4-ručná hra:

II. kat.: Jana Klínovská — Soňa Karháňková z LŠU Obrancov mieru.

III. kat.: Mária Furková — Mária Sláviková z LŠU Dibrovovo nám.

Husle:

4. ročník: Vladimír Brunner — LŠU Exnárova.

Štefan Filas — LŠU Hálkova.

5. ročník: Gabrila Bélová — LŠU Hálkova.

6. ročník: Ján Berky — LŠU Dibrovovo nám.

7. ročník: Jozef Kuruc — LŠU Exnárova.

Juraj Tomovčík — LŠU Exnárova.

Kurz pre pracujúcich: Andrej Hanzel — LŠU Súťažná.

Husľové dú:

Gabrila Bélová — Katka Kováčiková — LŠU Hálkova

II. kategória.

Milan Haško — Dušan Pálka — LŠU Súťažná.

III. kategória.

Violončelo:

4. roč. — Peter Frkal — LŠU Hálkova.

Karol Trubač — LŠU Exnárova.

5. roč. — Ondrej Filas — LŠU Exnárova.

6. roč. — Peter Királ — LŠU Exnárova.

7. roč. a 1. a 2. roč. v II. cykle nebol obsadený.

3. roč./II. cykl. Jozef Glomba — LŠU Súťažná.

Violončelové duo:

Euboš Janák — Rastislav Nitran — II. kat. z LŠU Obrancov mieru.

Po skončení súťaže bol seminár s učiteľmi súťažiacich žiakov (pre klavírne oddelenie ho viedla prof. E. Pappová, predsedníčka poroty, a pre sláčikárov prof. Kállay), v ktorom boli rozdistribuované výkony súťažiacich žiakov.

JANA HRDINOVÁ

Stretnutie s českou zvázovou reprezentáciou

Keď pred niekoľkými týždňami zasadal v Bratislave Československý výbor skladateľských zväzov, bola na záver vhodná príležitosť porozprávať sa s prítomnými českými skladateľmi o ich tvorbe. Nemalo to len účel rýdzo praktický, ale malo by tiež našim inštitúciám pripomenúť, čo tieto osobnosti súčasnej českej hudby v posledných rokoch vytvorili, kam smerujú ich nové skladby, na čom pracujú a ako si ich zaradiť do kontextu českej, prípadne československej hudby. Päť z prítomných skladateľov nám predostrelo monografiu posledných rokov.

Josef Boháč spomínal na svoje závažné skladby zhruba od roku 1965, teda na tvorbu z posledných desiatich rokov. Rád sa vracia k svojmu cyklu pre soprán a klavír Květy jasmínu (1965) a najmä k jednodiestvovej opere, ktorú napísal podľa hry A. P. Čechova Pytačky. Z ďalších plodných rokov si autor osobitne cení Sláckové trio (1967), Suitu dramaticu pre sláčiky a timpány (1969) a potom celú skupinu diel, ktoré vznikli v roku 1974 (Koncert pre klavír a orchester, predohra Slávný máj, piesne na verše sovietskych básnikov Déšť na Bajkale a najmä televíznu operu Oči). V rozhovore nám autor bližšie charakterizoval niektoré diela, venoval sa najmä myšlienke rozvíjania realistického prúdu a tomu, čo môžu vniesť nové technické médiá do súčasnej hudby.

Oldřicha Flosmana, ktorý prednedávnom oslávil svoje päťdesiatiny, poznajú slovenskí poslucháči z viacerých koncertov. Na základe tejto skúsenosti sme s ním hovorili o jeho skladbách z posledných rokov. Vyšli sme zo stručného komentára jeho hudobnej reči, ako ju poznáme. Autor hovoril o určitých spoločných menovateľoch svojej II. symfónie, II. husľového koncertu i predohry, ktorú písal pre bratislavský SOČR. Flosman má už viac rokov určitú predstavu o hudbe, ktorá by mohla odrážať pozitívnu životodárnosť a v podstate optimistickú náladu dneška. Je to akési ústredné vodítko, ktorému podriaďuje svoje kompozičné myslenie. Ako doklad tejto svojej estetickéj koncepcie menuje i ďalšie skladby: Predohru pre dychové nástroje, Sonátu pre dychové kvinteto a klavír, piesne pre soprán, flautu a klavír Dopisy tobě. Chce, aby sa jeho tvorba videla spod zorného uhla dneška, aby z nej bolo cítiť jeho

ľudský a umelecký profil, aby aspoň čímsi podnecovala vývoj. Vyhýba sa bolestnému, romantickému lyrizmu, nakoľko viera v silu a ľudskosť revolúcie ho vedie smerom, ktorý sa odráža v jeho tvorbe.

Václav Kučera popri mnohých zväzových povinnostiach, napísal v posledných rokoch viac zaujímavých skladieb. Jeho jednodiestvový balet na vlastný námet nazvaný Srdce a sen posúva do popredia zaujímavú problematiku operácie srdca. Hoci dielo nebolo zatiaľ predvedené, ide zrejme o originálny prístup k námetu i celkovej inšpirácii. Z informácií autora možno usúdiť, že ide o hudobne spozitizovaný popis tejto zvláštnej reality, rozvíjajúci sa v polohe mravnej, myšlienkovvej i citovej. O rok neskôr (1974) píše detský muzikál pre pražské divadlo Jiřího Woltra Malá zlá čarodějnice. Neskôr zverí štyrom hráčom skladbu Manifest jari, ktorú píše na pamiatku pražských májových udalostí roku 1945. Začiatkom tohto roku dokončil Orbis pictus pre miešaný komorný zbor a staré nástroje. Sú to vlastne štyri maliarske inšpirácie, ktoré sa opäť rozvíjajú v rovine hľadania nových svetov, avšak v podstate určených súčasným ľuďom. Pre Slovenskú filharmóniu dokončil predohru pre veľký orchester, ktorú venoval 30. výročiu víťazstva národov nad fašizmom a nazval ju Salut. U Kučeru ide vždy o koncentrát jeho estetiky a poetiky, o moderné vyjadrenie atmosféry doby, v ktorej osobné a politické, revolučné a poetické splyva.

Jiří Pauer i pri svojej funkcii riaditeľa Českej filharmónie priniesol viac zaujímavých skladieb. Deťom venoval zbory s klavírom Ryby a končí, trúbkárom napísal Koncert pre trúbku a orchester a Trompetinu, pozaušníci dostali koncertnú skladbu s klavírom Tromboneta. Zvlášť úspešne sa ujímajú jeho piesne pre nižší bas a orchester Canto triste. Zaujímavé dramaturgické riešenie prináša monodráma Labutia pieseň pre barytón a orchester na literárny podklad A. P. Čechova. Pamiatke zosnulého Aloisa Hábu venuje symfonickú skladbu Iniciály. Pauerova realistická hudba má v našom živote znásobené miesto a neraz i staršie skladby sa prihovárajú s novou aktuálnosťou. Myšlienkové a umelecké fažisko skladieb nezaprie autorovu orientáciu na vrcholné zjavy českej hudobnej klasiky, avšak práve odkaz tradície vie neraz premeniť v nový čin, v ktorom dokáže doviesť a využiť klasický odkaz do nových umeleckých a ideových dôsledkov.

V abecednom zoradení spomínaných skladateľov prichádza napokon Lubomír Zelezný. Viaceré jeho skladby poznáme na Slovensku priamo zo slovenských predvedení. Z tvorby posledných rokov sú najzávažnejšie Koncertantná hudba pre violy, sláčiky a klavír, Dychové kvinteto, Symfónia pre komorný orchester, Slávnostný pochod pre veľký orchester a II. koncert pre husle a orchester. I tento skladateľ nezaprie vývojovú kontinuitu s českými klasikmi. Z tradičných vývinových impulzov síce vychádza, no značne preferuje osviežujúcu pôsobivosť motorického prvku — tu vidí ešte rezervy súčasnej českej tvorby.

HUDBA Z OBRAZOVKY

Nie je ľahké písať o televíznych reláciách vážnej i populárnej hudby; tu je potrebné vniknúť do celej dramaturgie hudobného vysielania, do aktuálnej hodnoty vysielaného programu, do kvality interpretácie i do vizuálneho, kameramanského uchopenia vecí. A v tomto množstve hodnotených súvzťažností i kultivovaný divák rozpozna dominantne predovšetkým to, čo najviac bije do očí (hlavne u pop-music); a často mu unikne práve to najpodstatnejšie.

Snažil som sa byť na úrovni mnohoznačnosti, ale napokon otvárací koncert Pražskej jari Smetanovým cyklom Má vlast ma upriamil na zaujímavú komparatistiku: poznáme toto dielo z interpretácie V. Talicha, Z. Chalabala, L. Slovák, A. Klíma, V. Neumann a množstva ďalších majstrov taktovky. Tentoraz Českú filharmóniu dirigoval Talichov žiak Jaroslav Krombholc, umelec známy viac z činnosti v pražskom Národnom divadle a nadmieru presvedčivý v podaní dramatických diel Smetanu, Janáčka, Elbicha a pod. Oproti dramatickejšiemu V. Neumannovi Krombholcovo podanie Mojej vlasti zamierilo viac k intimitě, vrúcnosti a mäkkosti, niekedy k voľnejším tempám (najmä vo Vyšehrade a v básni Z českých luhů a hájů) a jemnejším dirigentským gestám. Apoteóza vlasti, slávy a národa sa vynárala de profundis, z vrelej senzibility a emocionálnej sily. Chcelo sa nám jasť, keď všetci v koncertnej sieni jasalí.

Interesantný bol aj záznam z koncertu varšavskej filharmónie v Dome kultúry v Kladne s programom z diel K. Pendereckého, N. Paganiniho a P. I. Čajkovského. Nevylučujem, že Obete Hirošimy, dielo poľského modernistu, nalaďi bežného poslucháča skepticky; bude v skladbe nachádzať kŕče, pokriveniny a jednostrannosti; hudobne erudovaný poslucháč popri ocenení skutočného prínosu v nových nástrojových kombináciách a zvukových extrémoch sa možno zamyslí nad sebavedomím cesty vývoja hudby týmto smerom, tzn. novej hudby. Kontrastom bol Paganiniho koncert D dur, hraný K. Kulkom s technickou suverenitou, vyúsťujúcou do nadosobného zmyslu hudby stále živej a obľúbenej pre technickú exkluzivitu, romantický žiar i pre asociácie, späť s talianskym démonom huslí. Lenže vítanejšie by bolo pre nášho poslucháča ktorékoľvek hodnotné husľové dielo poľského skladateľa, napr. Wieniaw-

Snímkom z vystúpenia ensembu Symposium musicum na minuloročnom piešťanskom hudobnom festivale avizujeme hudobné dianie, ktoré sa v letných mesiacoch presúva do dvoch významných centier — do Piešťan a Trenčianskych Teplic. Program tohtoročného — jubilejného ročníka festivalu v Piešťanoch prinášame v čísle 30. ročník Hudobného leta v Trenčianskych Tepliciach oslávia svojim vystúpením o. i. Janáčkovu filharmóniu z Ostravy, Slovenskú filharmóniu, Východočeský komorný orchester z Pardubic, Spievacký zbor slovenských učiteľov, dirigenti A. Chačaturian, K. Rapf, J. Bělohlávek, sólista J. M. Händler. Nádeje nášho interpretačného umenia sa predstavia na už tradičnej Prehliadke mladých koncertných umelcov.

ského, Lipinského, Szymanowského. I v tomto prípade sa nám ponúka porovnanie: poľského virtuóza s našim V. Hudečkom. Hudečkova interpretácia Paganiniho diela javí sa spontánnejšia: ako keby sa s pôžitkom zabával s technickými finesami, aby dokázal, že ich vie hravo zahráť. Ako príslušník staršej generácie pripamätal som si Prihodovu interpretáciu Paganiniho skladby, neomylnú v technike, svietivú a sladko opojnú v tóne s neustálou zmenou výrazových a dynamických odtieňov, vycizelovanú aj improvizáčne náladou.

A opäť záznam koncertu Sofijskej štátnej filharmónie, vysielajúcej našou televíziou 26. mája s dirigentom D. Manolovom a programom S. Pjrenkov, P. I. Čajkovskij, C. Franck. Hudba noci súčasného bulharského skladateľa bola ukážkou dobovej sonoristiky s pokusom o fragmentárne melodické myšlienky, teda nič z Novákovho nokturna, z jeho vrúnej spomienky na krásu dňa a veseľnosť noci, ktorá sa rozkľenie nad slovác-

kou dedinou. Sofijskí filharmonici sprevádzali Čajkovského Koncert D dur pre husle, hraný sovietskym mladým huslistom V. Spivakovom. Známe dielo tmočí sovietsky virtuóz pregnantne a robustne, viac kogonovsky ako oistrachovsky s dôrazom na technickú okázalosť 3. časti. Impulzivnosť je adekvátna jeho mladosti.

Nedávnym pôžitkom na obrazovke bol Herbert von Karajan ako dirigent berlínskej filharmónie a Čajkovského Koncertu b mol pre klavír. (A. Wiesenberga). Žiaden zbytočný pohyb, často len jemný pokyn prstom pri ukončení frázy. Sústredene hlboký ponor do obsahu diela. Priamy prenos slávnostného Koncertu z víťazných symfonických a kantátových skladieb zo súťaže k 30. výročiu oslobodenia našej vlasti Sovietskou armádou (25. mája) zasluhuje osobitný komentár v tom zmysle, že myšlienka v hudobnom diele nie je téza: tu musíme hodnotiť umenie rozospievať myšlienku socializmu.

JOZEF TVRDOŇ

TVORBA

DUŠAN MARTINČEK

POÉMA-SONÁTA PRE KLAVÍR

Poéma-sonáta Dušana Martinčka, ktorú v roku 1975 vydalo nakladateľstvo OPUS, je skladateľovým príspevkom k 30. výročiu SNP. Skladba vznikla v r. 1974: prezrádza ruku skúseného skladateľa, ktorý je navyše i erudovaným klaviristom. Jej zvuk vychádza z technicky náročnej koncepcie klavírnej hry. Bohato členeným hudobným procesom s veľkým vnútorným dramatismom zreteľne realizuje skladateľov zámer a je jeho osobnou výpoveďou o jeho vzťahu k slávemu obdobiu novodobých národných dejín.

■ Skladba je koncipovaná jednoliato, bez delenia na časti, ako býva v sonáte zvykom. Napriek tomu možno v nej vybadať štyri zreteľné obrysové celky: pomerne rozsiahle Allegro (Allegro moderato a príbuzné tempá po str. 10), výrazovo a štylisticky mu dosť príbuzné scherzo (Allegro giocoso od str. 10 po str. 14), stručné a epizodické moderato (str. 15) a prudko gradujúce dramatické finále (Rapido non legato od str. 17) so záverečným uzmierneným návratom k počiatkovému výrazu. Nemožno však povedať, že tieto obrysové celky presne a vyhranene stelesňujú aspekty jednotlivých častí sonátového cyklu: koncepcia je oveľa zložitejšia. Dramatické akcenty sonátového allegra, meditatívny a lyrický moment sonátového adagia i pohybové aspekty scherza sú logicky a plánovite rozvrhnuté v celom skladobnom celku, čo vytvára v skladbe osobitné kontrasty a zvyšuje jej dramatickosť a emocionálny náboj. Skladba tým nadobúda podobu paralelného rozvíjania niektorých základných línii, ktoré sa tu dostávajú do protikladu, tu sa opäť zjednocujú k spoločnému účinku. Iba búrlivá gradácia finálneho obrysového celku je jednoliata a jednoznačná, čím získava podobu jasného a vyhraného centrálného vrcholu formy, zjednocujúceho a korunujúceho celý jej vývin.

■ Krátka introdukcia na začiatku exponuje lyricko-meditatívnu líniu v skladobnom celku. Prináša charakteristický motívový impulz v podobe vzostupnej kvarty s opakovaním jej vrchného tónu. Samostatné rozvinutie tohto impulzu doplnením o kontrastný materiál účeluje túto vstupnú fázu, no dáva jej zároveň otvorenosť pre pokračovanie vo vlastnej téme allegra. Vytvára náznak kompozičného princípu, dôsledne realizovaného vo všetkých dramatických fázach formy: dopĺňanie základného impulzu vždy novým kontrastným rozvinutím. Hlavná téma allegra prináša nastolenie dramatickej línie procesu skladby energickým traktovaním vstupného impulzu, zväčšujúceho tu svoj intervalový ambitus na kvintu a vystupujúceho v pohyblivom a zvukom štruktúrnym prostredí. Hlava témy, vytvorená týmto impulzom, pripomína bojový signál. Kontrastný tematický celok (Meno allegro moderato — str. 6) sa vracia na novej úrovni k lyricko-meditatívnej línii, naznačenej introdukciou. V danom momente pôsobí zriedením klavírnej sadzby a jednoduchosťou svojho výrazu oveľa kontrastnejšie, než skôr súhrnná fáza Moderato (zo str. 15) voči jej okolitému procesu. Vytvára vlastne situáciu simultánneho rozkomponovania častí sonátového cyklu v celom priebehu jednoliatej formy. Na tejto skutočnosti nič nemení postupný prechod kontrastného tematického celku k pôvodnému strhujúcemu pohybu, vedúcemu proces formy plynule k vyhranene evolučnej fáze rozvedenia. V línii tejto fázy je prakticky zakomponovaný i obrysový celok scherza, z čoho skladateľovi nutne vyplýva jeho sadzobná i výrazová príbuznosť s allegrom. Agogická pohyblivosť tejto súhrnnej fázy a časté traktovanie úvodného signálneho impulzu z hlavnej témy v jeho štruktúre túto skutočnosť iba podčiarkujú. Pohybový prvok scherza sa zdôrazňuje hlavne typicky klavírnymi pasážami, do ktorých sa celý proces napokon rozplynie. Tento nástrojový efekt nie je, pravda, samoúčelný, je čiastočnou pohybovou realizáciou doposiaľ nahromadeného procesového napätia, realizáciou, ktorá uzatvára prvú fázu celkovej gradácie formy, ale zároveň nehať možnosť na túto gradáciu logicky nadviazať v neskorších fázach. Obrysový celok Moderato, rozvíjajúci opäť meditatívny aspekt, nemôže, pravda, v tejto situácii vytvárať taký vyhraný kontrast, ako rozvinutie tohoto aspektu v kontrastnej tematickej oblasti. Nie je vlastne odývchom, ale novým východiskom ku konečnej gradácii vo finálnej fáze formy. Tá po dosiahnutí a rozvinutí centrálnej vrcholovej plochy takmer nebadane postupným zriedením sadzby vytvára záverečnú plochu doznenia s návratom k výrazovej rovine introdukcie.

■ Východiskom Martinčekovho hudobného myslenia v tejto skladbe je zvukový svet našich národných klasík súčasnej hudby. Martinček sa v tomto diele nejavi ako hľadajúci novátor, nehľadá tu novú zvukovú a výrazovú logiku a možnosti, ale skôr ako syntetik, účelne využívajúci a domýšľajúci prínosy zvukového dedičstva tradície. Harmonickým základom procesu formy je modalita, za ktorou sa skrýva isté tonálne cítenie. Stavja prevažne na terciovej štruktúre akordu, do ktorého na dramaticky vypätých miestach vnáša osobité napätie zahusťovaním jeho štruktúry voľnými dodatkovými intervalovými kombináciami. Základom štruktúry je osobitne traktovaná diatonika s voľným pripájaním chromatických tónov spektra oktávy tam, kde to výraz vyžaduje. Latentný tonálny základ jeho myslenia sa prejavuje i v traktovaní konzekventného hudobného pravopisu s hojným používaním dvojítych posuviek, čo na druhej strane na niektorých miestach sťažuje pohotovú čitateľnosť zápisu.

■ Vydanie diela svedčí o svedomitom prístupe. Notová kresba I. Hatalu má výbornú grafickú úroveň, skvelú čitateľnosť a pôsobí esteticky dobrým dojmom (ajza jediná chybička ušla starostlivej korektúre: v poslednom riadku na str. 8 v prvom akorde vrchný tón his⁴ je nedopatrením namiesto správneho gis⁴). Do rúk hudobnej verejnosti sa dostáva dobre vypracovaná a hodnotná publikácia pozoruhodného diela, ktoré je nesporné reprezentačnou skladbou svojho autora. GRS

ČESKÉ TRIO

České trio patří k súborm, ktorých meno už dávno presiahlo lokálny rámec. S jeho umením sa mali možnosť zoznámiť mestá viacerých kontinentov. I bratislavské publikum malo možnosť niekoľkokrát priamo na koncertnom pódiu stretnúť sa s umením tohto ensemble i jeho členov osobitne v sólistických kreáciách. Naposledy tomu bolo 8. apríla t. r. v Koncertnej sieni Čs. rozhlasu, kedy České trio vystúpilo v novej zostave — Josef Páleníček, Miloš Sádlo a miesto Josefa Suka zaujímavý huslista Josef Štraus (až na malé nepresnosti v súhre a zníženú istotu tónu, imponoval technickou a umeleckou pripravenosťou a zdatnosťou). Páleníček a Sádlo vládli ušľachtilým tónom suverenitou, bezprostrednosťou, bohatým arzenálom výrazových prostriedkov, citeľne preferovaných najmä v sólistických partiách. Miestami sa však zdal byť ich výkon unáhleným, koncepcie nedopovedaným (možno tu zohral svoju úlohu aj minimálny záujem publika — prekvapujúci, lebo práve v

ostatnom roku dvoch záujem o komorné koncerty stúpa a návesťnosť je takmer stopercentná). Že by v tomto prípade zohral svoju úlohu i repertoár? České trio, napriek tomu, že doménu ich dramaturgie tvorila skladby klasicizmu, svetového českého romantizmu, zostavilo svoj program výlučne z diel autorov — súčasníkov. Ako prvé uviedli Trio quasi una ballata d mol op. 27 V. Nováka, ktoré vzniklo v autorskej kompozičnej dielni vzápätí po symfonickej básni V Tatrách (preto sa na mnohých miestach ozývajú názvuky na toto dielo, citlivo spracované do intimného komorného zvuku s baladickým podtextom). Interpretácia v mnohom zostala Novákovmu dielu dlžná, najmä po technickej stránke. V ďalších dvoch skladbách sa predstavil Josef Páleníček ako autor a interpret v jednej osobe. Spolu s M. Sádlo zahrali Chorálkové variácie pre violončelo a klavír (1942) a Variácie na vlastnú tému pre violončelo a klavír z r. 1972. V oboch skladbách sa zaskvel mákky, zamatový tón violonče-

lového sóla, decentne sprevádzaný či sólisticky dokreslený klavírom. Autor dáva možnosť zaskvieť sa tu vo všetkých technických i umeleckých polohách, k čomu slúži i každá variácia osebe. Sádlo má tieto skladby v krvi (zväčša hra spamäti) a preto mohol interpretačne poskytnúť autorovi maximum. Vrcholom večera bolo záverečné Trio e mol pre husle, violončelo a klavír, op. 67 D. Šostakoviča. Dielo zastáva významné postavenie medzi autorovými komornými prácami. V poslucháčovi vyvoláva osobitý, strhujúci, bezprostredný účinok, vychádzajúci z kompozičného majstrovstva práce s hudobným materiálom, využívaním širokorybnej ruskej melódie i bohatého a pregnaného rytmu, umeleckej nápaditosti a kompozičnej mnohotvárnosti. Sólisti uchopili dielo perfektne, precízne, stotožňujú sa s intenciami autorovho rukopisu, čím dokázali aj interpretačiou udržať poslucháča v napätí a upozorniť ho na vlastné umelecké kvality.

Ako poslednú premiéru sezóny 1974-75 uviedla opera Slovenského národného divadla jednoaktovku súčasného talianskeho skladateľa Roberta Hazona (ktorý je spolu s manželkou Idou aj autorom libreta) SOBÁŠNA KANCELARIA. Inscenáciu pripravil Komorný súbor opery SND na čele s dirigentom Viktorom Málkom, režiu novinky mal Miroslav Fischer, scénu navrhol P. M. Gábor, kostýmy Zuzana Bočeková. Ak by si Hazonovo dielo nárokovalo lepšiu, výstižnejšiu interpretáciu — bola by to neskromnosť. Popri príjemnej a sympatickej planetárke Anny Czakovskej dostali sa hlavným postavám — v jeseni života po šťastí túžiacej Argii a Alonsovi — možno povedať optimálni interpreti — Elena Kittnarová a Juraj Martvoň. Popri suverénom ovládnutí vokálnych partov (Hazon-autor v ich konštrukcii zohľadňuje spevácke možnosti i nástrojové dimenzie ľudského hlasu) zaujali skvelou hereckou kreáciou, bravúrou a domovským právom v kresbe charakteru, v pružnosti striedania komediálnej i vážnejšej polohy. Preklad tohto úsmevného, zvlášť sympatického diela je prácou Jely Krémery, ktorá tu nanovo záročila všetky doteraz poznané pozitíva svojej činnosti. Na snímke Elena Kittnarová a Juraj Martvoň — interpreti Hazonovej opery.

Snímka: J. Vavro

HAROLD BRITTON

Organové koncerty v Redute majú svoju tradíciu i svojich poslucháčov. Každé vystúpenie domácich i zahraničných umelcov sa stretá s veľkým záujmom publika, ktoré — pokiaľ ide o známeho umelca — zaujíma sa o jeho vývojovú líniu, prípadne o jeho majstrovské podanie známych, či menej známych diel organovej literatúry, a na druhej strane — pri umelcoch neznámych, zvedavosť nás láka k novým poznatiam. K takémuto druhému typu by sme mohli radit i koncert anglického organistu Harolda Brittona, ktorý vystúpil 14. IV. v rámci koncertov po-

riadaných MDKO v Bratislave. Dramaturgia programu — až na Toccatu a fúgu d mol „Dórickú“ J. S. Bacha a Deux Esquisses M. Duprého bola skutočne zostavená z neznámych diel starých majstrov, väčšinou domácej proveniencie. Predstavil sa umelec zrelého veku, žiaľ, jeho výkon tomu vôbec nezodpovedal. Ak už nebudeme vôbec spomínať diela Bacha a Duprého, ktorých nezvládnutie bolo evidentné, čakali sme, že aspoň archaické drobnokresby menej náročných autorov nájdú v ňom spoľahlivého tlmochníka. Po technickej stránke, v umeleckej koncepcii, či štýlovej čisto-

te Brittonovo podanie však nezodpovedalo ani výkonu absolventov konzervatória; preto sa priamo natíska otázka, či je nutné obsadiť Redutu zahraničnými hosťami bez ohľadu na ich overené hodnoty a neposkytnúť radšej priestor domácim organistom, ktorých meno — väčšinu z nich — je známe nielen na domácej pôde, ale i v zahraničí, kde kritiky tiež vysoko vyzdvihujú ich umelecké výkony. Najmä mladšia generácia v súvislosti s nedostatkom organových koncertných siení na Slovensku by zaiste privítala každú možnosť koncertného vystúpenia.

E. ČARSKA

Dni československej kultúry v ZSSR

sa poriadajú — na základe kultúrnej dohody medzi ČSSR a ZSSR — v dňoch 10.—19. júna t. r. Okrem oficiálnej delegácie sa Dni československej kultúry zúčastnia aj zástupcovia jednotlivých umeleckých zväzov a početný pracovný štáb. Na základe rokovania obidvoch národných ministerstiev kultúry v Moskve v dňoch 11.—14. marca t. r., kde boli podpísané príslušné protokoly, vysielajú sa na Dni československej kultúry v ZSSR tieto slovenské kolektívy: **Lúčnica**, ktorá vystúpi v rámci otváracieho koncertu v Moskve (10. VI.), dňa 11. júna bude mať samostatné vystúpenie v Koncertnej sieni P. I. Čajkovského v Moskve, 14. a 15. VI. bude účinkovať v Rige a 18. a 19. VI. v kyjevskej Koncertnej sieni Ukrajina; **Symfonický orchester Československého rozhlasu v Bratislave** bude koncertovať v Leningrade (11. VI.), v Kaunase (14. VI.), v Rige (15. VI.) a v Minsku (17. a 18. VI.); **Slovenský komorný orchester** privítajú poslucháči v rámci otváracieho koncertu v Moskve (10. VI.), na koncertoch v Leningrade (12. VI.), v Taline (15. VI.), v Rige (17. VI.) a v Dubne (18. VI.) — okrem toho cestuje na Dni československej kultúry ďalší slovenský zástupca — **Bábkové divadlo Košice**, o. i. s bábkovou baletnou pantomimou „Medovníkový princ“ na námet baletu P. I. Čajkovského „Luskačik“.

Otvárací koncert Dní

ny

DVA KLAVÍRNE RECITÁLY

Dňa 29. apríla vystúpil v Koncertnej sieni Čs. rozhlasu v Bratislave sovietský klavirista strednej generácie **Gleb Axelrod**. Maximálna vyťaženosť tohto priestoru zavlnila aj pomerne hrubú netaktnosť voči umelcovi (neupratané pódium). Klavirista bol týmto stavom spočiatku dosť znechutený, azda aj urazený, no srdečná atmosféra, ktorou obeťstvo odmeňovalo Axelrodovu hru postupne preklenula túto trápnu situáciu.

Axelrod je silnou a výraznou individualitou, je typom plnokrvného hudobníka, ktorého temperament a premiéra citu prebleskuje aj v dielach, kde by mala dominovať skôr vyrovnaná noblesa, filigránosť (3 sonáty D. Scarlattiho: E dur, c mol a C dur). Napriek svojej útlej postave Axelrod doslova fascinuje poslucháča vzácnou schopnosťou vygradovať dynamické obličky do vylúčene orchestrálne vyznievajúcich vrcholov. Jeho tón je sýty, pružný a spevný a svojím charakterom zodpovedá skôr svetu J. Haydna (Sonáta h mol), než Scarlattiho. Beethoven so svojimi prudkými dynamickými kontrastmi a náhlými citovými výbuchmi by typu Axelrodovho umeleckého naturelu ideálne vyhovoval. Populárnu Sonátu d mol, op. 31, č. 2 chápe ako anticpaciáciu romantického programovosti a tento postoj sa odzrkadľuje aj v parametri agogickom, ktorý je v tvorivom zápale umelca menej spútaný okovami štýlu, než si zvykneme my pod pojmom klasicizmus predstavovať. Menej temp v strednom Largu, ale i vo finále dosť prekvapovalo, ale ani celkom nepresvedčovalo. Zo slávnych Debussyho Prelúdií predniesol sovietský umelec s vybraným vkusom Dievča s vlasmi ako ľan a nádherne vystavanú Potopu katedrály, ktorá niesla punc osobitosti a doslova maliarskeho citu pre tieňovanie farieb. Schopnosť vyzdvihnúť krásu detailu, vychutnať ju do posledného záchvevu a pri tom sa dokonale vyhýbať dojmu akejkolvek presekulovanosti preukázal Axelrod

vo výbere 6 skladieb z **Prokofievových** Prchavých vídi. Ohľadostroj romantický virtuozity, v ktorom dominovala bohatá zastúpená tvorivá fantázia predstavovala záverečná **Lisztova** II. uhorská rapsódia, ktorá práve pre jej technickú náročnosť a popularitu si trfá zaradiť na program iba veľmi málo umelcov. S pravou lisztovskou bravúrou interpretoval Axelrod aj dva zo štyroch prípravkov [Paganinské etudy gis mol — La Campanella a č. 6 E dur].

I keď možno mať (s výnimkou Haydna) najmä voči prvej polovici Axelrodovho programu určité výhrady — najmä v oblasti rešpektovania agogického parametru a v Scarlattiho Sonáte C dur aj voči nie celkom istému stvárneniu náročných skokov — nemožno uprieť najmä druhej časti recitálu sugestívnu výrazovú silu, bezprostrednosť a nie v poslednej miere aj omračujúcu technickú pohotovosť.

...

Mladá slovenská klaviristka **Tatjana Fraňová** si v radoch svojej generácie vydobyla pevné miesto a v radoch svojich kolegyň klaviristiek je doslova bez konkurencie. Na jej doterajších výkonoch dominovala vždy nepochybne technická suverenita (zásluhou priam ideálnych fyziologických predpokladov), zvuková bravúra s výraznou prevahou sytejších odtienkov a jej tvorivá fantázia prezárazala umelecký naturel romantického typu.

Tieto momenty pravdepodobne ovplyvnil aj dramaturgia jej bratislavského recitálu, ktorý sa uskutočnil 19. mája v Koncertnej sieni Čs. rozhlasu. Najstarším skladateľom, ktorý odznel v tomto programe bol totiž **Felix Mendelssohn-Bartholdy** (známe Rondo capriccioso op. 14). V spevnom úvode Ronda mohol sme skonštatovať zreteľný pokrok v tvorení tónu, vrúcny výraz a v rýchlosti, hlavne úseku, ktorý ho vystriedal obdivovali sme rýchlosť (menej už vzdušnosť) a technic-

kú istotu staccat, suverénnu bravúru martellátových oktáv a v rámci možnosti rýchleho tempa i spevné vedenie kantabilných vedľajších myšlienok.

Úvodné dve **Brahmsove** Rapsódie op. 79, svojimi požiadavkami sytého a dramaticky vyznievajúceho tónu priam ideálne konvenovali Fraňovej umeleckému založeniu (krásna plastika a vrúcenosť spevných úsekov, zvuková hutnosť a technická istota s minimom prehreškov) a náročnými dramaticky vzrušenými úsekmi tvorili sugestívny vstup do nadchádzajúceho programu.

Tvorivú výheň francúzskeho impresionizmu reprezentovali majstrovské **Debussyho** Rytiny, v ktorých domovská technická suverenita, nie zvuková rafinovanosť, ale bezprostredná dravosť, rytmická pregnanťnosť (habanéra vo Večeroch v Granaide).

Fraňovej osobnostnému založeniu, veľkým technickým dispozičiam konvenovala II. sonáta **S. Rachmaninova**, v ktorej však neopomenula sledovať aj parameter stavebný a v závislosti na ňom i budovanie dynamické formy. Tvorivá romantická fantázia, naprostá technická istota, spevnosť i bravúra boli zložkami, ktoré sa spojili vo vysoko účinný dojem.

Očenášov cyklus Zvóny, venovaný hrdinom Tokajka uzavrel tento úspešný večer. Fraňovej prístup k Očenášovi nenesol všetky znaky jej hudobného rukopisu: naprostá istota pamäti, racionálne zväzovanie dynamické formy, suverenita technického stvárnenia a tvorivá bravúra, široký strhivý fantazijný vklad — a vedomé rešpektovanie skladateľových požiadaviek.

Fraňovej recitál plne presvedčil o výdatnom umeleckom napredovaní mladšej umelkyne. No súčasne naznačil i rezervy na ktorých musí ešte pracovať: vedomejšie uplatňovanie tvorivého temperamentu, citlivejšie narábanie so zvukom (rozšírenie palety jemnejších odtienkov) a väčšiu disciplinovanosť prejavu.

VLADIMÍR ČIZÍK

■ Konštantín Sedlák, slovenský huslista, ktorý pôsobí v západonemeckom Braunschweigu, koncertoval spolu s prof. Rudolfom Macudzinským na podujatí dňa 11. marca t. r. Braunschweiger Zeitung o. i. o koncerte píše: „Základný tón bol romantický, od veľkého Čecha Dvořáka až po Jána Cikkeru, nášho slovenského súčasníka. Na tomto celkovom obraze neznamenali zmenu farieb ku Parížskej šestke smerujúce dueto pre husle a klavír od A. Moyzesa, i D. Martinčekove vzťahy ku Bartókovi (Tanec v bulharskom rytme). Na záver dominoval op. 11 Eugena Suchoňa (Sonatina pre husle a klavír)... Potešila kolekcia skutočných hudobných súvislostí. Vrcholom bola Balada z

československej kultúry (10. VI.) bude v moskovskom Kremelskom paláci. Zo slovenských súborov na ňom vystúpia Lúčnica a Slovenský komorný orchester. V tomto slávnostnom programe českí a slovenskí umelci prídu poďakovať za bratskú pomoc, ktorú ZSSR poskytuje našej vlasti a pokloniť sa pamiatke tých, ktorí padli v boji proti fašizmu. Spomínané Dni sú vlastne súčasťou kultúrnych slávností, ktorými prišli osláviť svoje jubileum do srdca sveta socializmu — moskovského Kremľa — umelci Poľska, Bulharska, pri príležitosti 25. výročia vzniku NDR — umelci z NDR a ako poslední — reprezentanti kultúry ČSSR. Otvárací koncert je symbolickou kyticou z hudobných diel veľkých národných skladateľov, ľudových piesní a tancov, z bojových pochodov i z politických piesní. Koncert sprevádza kinetická kulisá, ktorá je vytváraná kombináciou niekoľkých filmových pásem, premietaných súčasne na tri i viac ekranov.

Záverečný koncert je venovaný populárnej hudbe. Uskutoční sa v Moskve — v Koncertnej sieni P. I. Čajkovského. Prvá časť koncertu má tieto tematické okruhy: 1. Pieseň, ktoré ste nás učili (Frontový sófer, Temná noc, Kafuša, Poličko pole, Smer Praha a i.), 2. Vďaka za slobodu, 3. Pieseň o láske, 4. Súčasné populárne československé piesne. Druhá časť programu je zostavená z ucelených blokov popredných českých a slovenských skupín. V záverečnej časti odznejú v modernej úprave najpopulárnejšie české, moravské a slovenské ľudové piesne. Zo slovenských umelcov sa v tomto večere zúčastnia: orchester B. Hronca, E. Máziková, M. Laiferová a J. Kociánová.

Otvárací koncert Dní

ny

Janáčkovej husľovej sonáty a druhá časť Suchoňovej Sonatiny... Spoľahlivým partnerom pri klavíri bol Sedlákovi krajan prof. Rudolf Macudzinský. K. Sedlák a R. Macudzinský uviedli na koncerte v Braunschweigu skladby J. Cikkeru, A. Moyzesa, S. Jurovského, D. Kardoša, E. Suchoňa, D. Martinčeku, A. Dvořáka, J. Suka, L. Janáčka.

■ Krajské osvetové stredisko v Bratislave pripravilo v dňoch 23.—24. mája t. r. v Kultúrnom dome v Horných Orešianoch Krajský festival speváckych zborov. V dňoch 31. mája až 1. júna uskutočnil sa v kúpeľnej dvorane v Trenčianskych Tepliciach Krajský festival detských speváckych zborov.

Koncerty v Košiciach

Vo štvrtom abonmentnom cykle počuli sme orchester Štátnej filharmónie s tromi dirigentmi. V programoch jednotlivých koncertov odzneli skladby orchestrom už hrané, ale aj také, ktoré hral prvý raz. Jednotliví dirigenti odvedli záslužnú prácu a prispeli k ďalšiemu rastu a skvalitňovaniu výkonov orchestra. Americký dirigent **Dennis Burkh** v programe koncertu uviedol Symfóniu č. 8 h mol „Nedokončená“ F. Schuberta a Requiem, d mol, KZ 626, W. A. Mozarta. Spoluúčinkoval **Slovenský filharmonický zbor** (zbormajster J. M. Dobrodinský) a sólisti **M. Hajjósiová, E. Baricová, L. Löb** a **J. Spaček**. Burkh dokáže v dramatických miestach rozpútať mohutnú a efektívnu silu, jeho poňatie je usadené, do skrytých podrobností premyslené a štýlové. Celému programu však predsa len chýbala väčšia vypracovanosť, na detailnú prácu už nezostalo ani času a aj napriek presvedčivému gestu zostala symfónia len v hrubých obrysoch. Bohatá a svieža melódika, ale aj samotná inštrumentácia, vyrastajúca z ducha nástroja, stratili svoj pravý lesk a účinok. Slovenský filharmonický zbor potvrdil vysoké umelecké kvality, vynikal vyrovnanosťou hlasov vo všetkých polohách, precíznou dynamickou vypracovanosťou a spontánnym muzikantským prejavom, plným citu a farebnosti. Štvorica sólistov bola

však rôznorodá s rozdielnym prístupom a chápaním diela.

Radomil Eliška — umelecký riaditeľ karlovarského symfonického orchestra bol dirigentom druhého koncertu a v programe uviedol Predohru a smrť Izolda z lásky z Wagnerovej opery Tristan a Izolda. Koncert pre klavír a orchester č. 1, b mol, op. 23 P. I. Čajkovského a Symfóniu č. 9, Es dur, op. 70 D. Šostakoviča. Úvodnému dielu programu chýbal vnútorný pulz, ktorý by bol rozhodne podčiarkol základný charakter predohry a prílišná striedanosť vo výraze celkovom zvuku orchestra nepodporila celú šírku osudovej drámy. Poľský klavirista **Andrzej Ratusinski** si voľbou Čajkovského koncertu veľmi neposlúžil, lebo na jeho interpretačné nároky nestačil len dobrá profesionálna technická úroveň a hudobný temperament, ale ozaistené zrelé majstrovstvo. Celú svoju pozornosť upriamil na zložku technickú, jeho poňatie nepresvedčilo ani výstavbou, ani zvoleným tempom, ani výrazom. Dojem z výkonu ukázal jednostranný register virtuóza zrejme technicky vysoko talentovaného, avšak vo výkone neustáleného. Ťer mal hlučný a málo kultivovaný, lyrické miesta nevýrazné a suché. Šostakovič vyznel v ucelenej a premyslenej koncepcii. Vreľý ohlas podmieňovala hlavne precízna práca dirigenta, jeho dôraz na kultivovanú plasticnosť jednotlivých hlasov, na frázovanie, čo bolo dob-

rým zázemím kvalitného výkonu orchestra. Vhodne voleným tempom dal symfónii uieľen švih, ale aj grációznosť a šarm.

Slávnostný koncert pri príležitosti 30. výročia vyhlásenia Košického vládneho programu ukončil abonmentné cykly tejto sezóny. Úvodnú skladbu koncertu — Slávnostnú predohru J. L. Bellu interpretoval orchester maximálne zaplnený a dirigent **Mário Klemens** svojím prístupom prispel k dotiahnutiu umeleckých kvalít a vytiahol maximum z danej predohry. Koncert pre dva klavíre a orchester č. 10, Es dur, KZ 365 W. A. Mozarta interpretovali klavírne duo **Ludmila Kojanová** a **Pavel Novotný**. Ich výkon mal znak precíznosti a nepovoľujúcej sústredenosti. Vypätá senzitivita, ktorá poslucháča neobyčajne upútava, bola plne opodstatnená a nedala sa vkladaf ako jednostrannosť. Konečný tvar bol veľmi jemný, bolo to citlivé a pôsobivé muzicirovanie. Orchester bol pohotový, prispôsobivý a vyrovnaný vo zvuku. Na záver koncertu odznela Rapsódia pre orchester Taras Bulba L. Janáčka. I keď možnosti nedovoľovali (nebol k dispozícii orgán) vernú interpretáciu skladby, predsa sa dirigent i orchester veľmi dobre zhostili svojej úlohy. Vreľé prijatie podmieňoval Klemensov dôraz na kultivovanú plasticnosť jednotlivých hlasov, na frázovanie a dynamickú výstavbu.

STEFAN ČURILLA

GRAMORECENZIA

LILIUM KVITI SADILA

Lúbostné piesne a verše zo Slovenska 17. — 1. pol. 18. storočia
Recitujú **Silvia Turbová** a **Eduard Vítek**
Práských madrigalistov diriguje **Miroslav Venhoda**
OPUS-SUPRAPHON Stereo 1 17 1280

Po úspešnom vydavateľskom čine z oblasti starej slovenskej hudby — platní Slovenská inštrumentálna hudba 17. a 18. storočia — na gramofónový trh pribudol začiatkom apríla ďalší titul tejto proveniencie: Lúbostné piesne a verše zo Slovenska 17. a 1. pol. 18. storočia — pod názvom Lilium kviti sadila... Pred niekoľkými rokmi odznelo toto pásmo v koncerte Na schodoch v Národnom múzeu v Prahe, zakorenené do rozhlasového vysielania Štúdia mladých. Kladný ohlas tohto programu i značný záujem o ďalšie uvedenia pásma Pražskými madrigalistami boli vlastne podnetom pre vznik tejto platne. Výber ako i transkripcia piesní a hudby je prácou dr. Marie Jany Terrayovej, ktorá s odbornou fundovanosťou, ale aj s citlivým muzikantským a estetickým prístupom dokázala postaviť pôsobivo graduujúci, textove i kompozične na seba náladou, charakterom, umeleckou hodnotou nadväzujúci hudobno-literárny útvar, prezentujúci umenie od neskoréj renesancie cez baroko až po prvé desaťročia 19. storočia (chýba v názve nahrávky, rovnako ako zrejme nedopatrením sa pri zostrojení nahrávky dostalo namiesto v texte avizovaného Gaudium-Aria-Gaudium z Pestrého zborníka Odium-Amor-Odium). Z množstva materiálu, ktorý zbierky z tohto obdobia obsahujú, predstavila zostavovateľka v nahrávke skutočné hodnoty, reprezentujúce oblasť hudobnej i literárnej tvorby spomínaných storočí. Citujeme aspoň úvodnú trojicu Rúžičko krásna (Vietorisov kódex), Lilium kviti sadila (Kódex J. J. Fanchaliho), Lilla mia (Vietorisov kódex), alebo Menuet č. 6 zo zborníku E. S. Lányiovej a vzápätí verše básne Poľovníci poľujú (Spevník L. Amadeho), či záver zostavený z poézie — Lebo milu, lebo nechaj (Zborník J. Buoca), na lúbostné verše devy akoby v piesni Darma túžiš (Zborník J. A. Schantrocha) darmo hľadal odpoveď mladík, a záverečné finále celej nahrávky skryté v piesni Úprimnosť (Zborník J. A. Schantrocha). Na druhej strane, na platni nájdeme oživené také hodnoty hudobnej i literárnej oblasti, ako sú u nás veľmi ojedinelé zachované alba z anonymnej ľudovej poézie — Kdo stojí za stenou — I alamódové lúbostné piesne a básne z 18. stor., ako napríklad pieseň Co se se mnú deje od P. Bajana z Becovského kancionálu a básne Amor, ó, amor zo Zborníka J. Lányioho a pod.

Dr. Terrayová dokázala v jednotlivých častiach a obdobiach osobitne ako i v celkovom slede postaviť pravé kompozičné štýlové, dramaturgické gradovanie, čo je práve pri takýchto miniatúrach zvlášť náročné. Citlivá hudobná realizácia, zhodná s dobovým inštrumentárom a štýlovým prejavom našla svojich tvorcov v J. Rokytovi, M. Venhodovi, P. Jurkovičovi a J. Krčkovi. Interpretácia bola zverená Pražským madrigalistom, vedeným skúsenou a u nás v tejto oblasti jedinečnou osobnosťou — Miroslavom Venhodom. Poézia, ktorá má tu rovnaký podiel dôležitosti, perfektne zapadá do hudobnej časti. Výber a transkripciu poézie pripravil doc. dr. Jozef Minárik, CSc., interpretáciu zverili Silvii Turbovej a Eduardovi Vítekovi, ktorí až na menšie výhrady ku miestami silnému deklamovaniu a nie vždy vyrovnanosti hlasovej dobre korešpondovali s hudobnou zložkou programu. Stereo nahrávka výdatne podporila hodnotu platne. Medzi pozitíva treba zaradiť aj obsažný, vecný a pútavý sprievodný text platne z pera dr. Terrayovej.

Po prvý raz sa takto dostáva medzi širokú verejnosť spoločne živý obraz slovenskej poézie a hudby, aspoň v širokých kontúrach sa načrtáva obraz umeleckej produkcie na území Slovenska v minulých storočiach. Minulosť — na gramofatni mimoriadne pôsobivej a atraktívnej.

ETEĽA ČÁRSKA

30 rokov

SLOVENSKEJ POPULÁRNEJ HUDBY III.

Nová vlna popularity pôvodnej tvorby tanečných piesní. Nástup swingovej generácie.

Zužujúce tendencie pôsobenia populárnej hudby neboli trvalým javom a tvorba sa opäť začala presúvať do predchádzajúcich žánrových a tematických okruhov. Rok 1954-55 znamenal reakciu na predchádzajúce obdobie a po výlučnej preferencii optimistických skladieb priniesli prevahu pomalých skladieb. Tomuto trendu napomohlo aj založenie veľkého sláčikového orchestra v bratislavskom rozhlase a korešpondoval s ním aj nástup spevákov s kultivovanými školenými hlasmi (napr. J. Kuchár, B. Littmannová a i.). Druhú časť päťdesiatych rokov potom charakterizovalo vyrovnanie proporcií a celkovo toto obdobie bolo veľmi priaznivé pre popularitu pôvodnej tvorby tradičného charakteru. V tomto ohľade bola najvýraznejšia tvorba Andreja Lieskovského: mnohé jeho skladby si udržiavali dlhodobú popularitu a dodnes žijú vo všeobecnom povedomí. Syntetizovali predchádzajúce vývojové tendencie slovenskej populárnej hudby a čiastočne v nich využívali dobové modné tendencie (vplyv swingu a juhoamerickej hudby). Spolu s obľubou pôvodnej hudby sa zväčšila aj popularita úzkého okruhu spevákov. Príznačné je to najmä v prípade Melánie Ollárovovej, ktorá bola najčastejšie hľadanou a u rozhlasových poslucháčov najviac žiadanou interpretkou.

Ak sme konštatovali pomerne rýchle znovuoobnovenie tradičnej populárnej hudby, problémy okolo jazzom ovplyvnenej tanečnej hudby ostávali naďalej akútnymi. Kým v Čechách ani začiatkom päťdesiatych rokov neprestali pôsobiť niektoré moderne zamerané tanečné orchestre (ich činnosť značne vplývala aj na Slovensko), u nás sa tieto tendencie plne uplatnili približne o desať rokov neskôr. Pre utváranie verejného vkusu v päťdesiatych rokoch mal rozhodujúci vplyv rozhlas — a tu často pretrvával rešpekt voči swingovej hudbe. Pritom zdôraznime, že od začiatku päťdesiatych rokov v Bratislave pôsobili hudobníci, ktorí sa v tejto hudobnej oblasti dokázali vyrovnáť s českým štandardom a preklenúť tak časový rozdiel v tradícii. Tento okruh hudobníkov sa sústredil v rokoch 1952-56 v orchestri Jána Siváčka. Z členov tohto orchestra sa okrem dirigenta skladateľsky a aranžérsky prejavili tenorsaxofonista Pavol Zelenav, trombonista Bohuslav Trnečka, klavirista Jaroslav Laifer, trúbkari Jaromír Hnilička a Sileš Pohanka. Výrazová poloha orchestra oscillovala medzi modernou populárnou hudbou a vyhranenými žánrami moderného jazzu s výrazným podielom improvizácie. Novému poňatiu populárnej hudby spočiatku chýbali speváci, túto medzeru pomohol zaplniť príchod Gabriely Hermelyovej, ktorá sa programovo zamerala na swingový prejav — i keď väčšinou nahrávala skladby, ktoré z hľadiska jej výrazového naturelu boli kompromisom. Model swingovej tanečnej hudby sa udomácnil až koncom päťdesiatych rokov a v tomto období sa presadil aj v masovokomunikačných prostriedkoch. V tejto sfére sa uplatnili orchestre, ktoré viedli bývalí členovia Siváčkovho orchestra — S. Pohanka a J. Laifer.

Populárna hudba ako súčasť socialistickej kultúry. Nové osobnosti v jednotlivých tvorivých profesiách a rozšírenie realizačného zázemia.

Napriek tomu, že evolúcia slovenskej populárnej hudby v päťdesiatych rokoch naznačila pozitívny vývoj z hľadiska vnútorného pohybu v samotnom žánri, neznamená to, že sa táto oblasť vyrovnala so všetkými dobovými požiadavkami. Expanzia populárnej hudby rýchle pokračovala a disproporcii medzi ponukou a dopytom sa zväčšovala. Na prelome päťdesiatych a šesťdesiatych rokov začala tvorba rôznorodých skladateľských generácií spĺvať; nahrávky skladieb všetkých skladateľov prechádzali jednotiacim realizačným filtrom. Napriek tomu, že produkcia a uplatnenie populárnej hudby sa rapídne zvýšili, na interpretácii sa podieľal úzký okruh spevákov, inštrumentálnych skupín a orchestrov. K narastaniu rozporov prispel aj rozvoj médií, ktoré neboli dostatočne saturované domácou tvorbou. Bratislavská pobočka Supraphonu vydávala na platniach len málo titulov a napriek rozvoju dlhohrajúcich platní, prvá profilová LP platňa z oblasti populárnej hudby vyšla až v r. 1969. Na vkus najširších vrstiev obyvateľstva čoraz častejšie vplývala televízia. Tu slovenské zábavné programy nedosiahli rozmanitosť a úroveň prezentácie českých programov. Kým v českom vysielaní nebola núdza o nových atraktívnych spevákov (žánrové rozpätie sa rozšírilo najmä vplyvom tvorby malých divadiel), na Slovensku interpreti, ktorí dosiahli popularitu v rozhlasovom vysielaní, po príchode televízie ju strácali a noví ich zo začiatku nedokázali nahradiť. Tieto a iné vplyvy viedli ku zmenšovaniu poslucháčskeho zázemia pre pôvodnú slovenskú tvorbu. A to zároveň dávalo predpoklady k nekritickej orientácii značnej časti mládeže na zahraničnú scénu.

Skladatelia populárnej hudby ako aj zainteresované riadiace inštitúcie si práve pod vplyvom týchto, pre pôvodnú tvorbu nepriaznivých javov, začali uvedomovať význam populárnej hudby, jej vplyv pri spoluvytváraní spoločenského vedomia. Začali sa mobilizovať sily, ktorých cieľom bolo pozdvihnutie úrovne domácej populárnej hudby. Už v r. 1958 predsedníctvo ÚV KSS prerokovalo problematiku zábavnej hudby a prijalo niektoré opatrenia napomáhajúce jej rozvoju. Ďalšie uznesenie prijal ÚV KSS v r. 1962; hovorí sa v ňom o dôležitosti populárnej hudby v živote socialistickej spoločnosti a určilo jednotlivým inštitúciám konkrétne úlohy. Niektoré zo spínených uznesení (napr. založenie profesionálneho tanečného orchestra v bratislavskom rozhlase) napomohli danému cieľu. V tomto období začala sa tiež systematická činnosť tvorivej skupiny skladateľov populárnej hudby pri Zväze slovenských skladateľov. V r. 1961 Zväz usporiadal v Banskej Bystrici konferenciu o malých hudobných formách. I keď sa tu rokovalo o malých formách v širšom kontexte, konferencia sa sústredila predovšetkým na problémy populárnej hudby a toto zacelenie vo zväzovej práci v ďalších rokoch pretrvávalo.

IGOR WASSERBERGER

(Pokračovanie v budúcom čísle.)

Zo zahraničia

Mimoriadne úspechy slavil Hans Werner Henze. V poslednom čase si jeho diela všimajú predovšetkým v Anglicku a v USA.

Koncom roku 1974 založili vo Veľkej Británii Dvořákovu spoločnosť. Združuje veľa významných osobností o. i. aj z Austrálie, USA i Afriky.

Radio Bremen uskutočnilo už po deviaty raz cyklus starej hudby s názvom „Pro musica antiqua 1975“. Zaujímavé boli najmä koncerty, ktoré rekon-

štruovali starú radničnú hudbu podľa autentických správ a materiálov.

Zo známych Darmstadtských týždňov vydali už 14. zväzok referátov a materiálov. Je venovaný minulému letnému kurzu.

V Pécsi bude v júli 8. medzinárodný hudobný kurz, ktorého dominantou je intonačná metóda Zoltána Kodályho.

Témou tohtoročných Letných kurzov školskej hudobnej výchovy v Salzburgu sú osobitné problémy výchovy mládeže 6 až 10-ročnej.

Vydavateľstvo Schott oznamuje vo svojom edičnom programe viac skladieb maďarských skladateľov.

Holandský skladateľ Otto Ketting a jeho „časový stroj“ púta i naďalej pozornosť. Ide o jeden z pokusov využiť technické možnosti pri tvorbe hudby.

Werner Egk má najnovší úspech so skladbami pre dvchové kvinteto. V poslednom čase sa táto skladba dostala i do Portugalska, Španielska a Maroka.

NÁŠ ZAHRA NIČNÝ HOST

ERICH LEINSDORF

patrí v hudobnom svete medzi najvyhľadávanejších dirigentov. O hudobnej problematike aj píše — a jeho názory by mohli byť celkom čítavou a poučnou knihou. Pri príležitosti festivalu Pražská jar 1975 sme ho iba trochu vyspovedali...

Ktoré vaše vystúpenia vám z tohtoročnej sezóny najväčšmi utkveli v pamäti?

Dirigujem pomerne veľa, ale vždy nachádzam čosi zaujímavého. Nemusí to byť ani pri vystúpení s tými najbrilantnejšími orchestrami, pretože táto brilantnosť nemusí ešte znamenať umenie rozumieť hudbe. Najväčšmi ma azda potešil cyklus koncertov v Zürichu, spájajúci v jednotlivých programoch tvorbu Mozartovu a Stravinského. Bolo to veľkým prekvapením ako pre mňa, tak i iných odborníkov a zrejme i pre publikum, ako sa tieto skladatelia ku sebe hodia. Sústredil som sa trochu aj na interpretáciu klasickej „pop-music“. V novembri som napríklad dirigoval v New Yorku program nazvaný Praha — Viedeň — Budapešť a uviedol v ňom Vitavu, Pastorálnu symfóniu, 6 nemeckých tancov a suitu z Kodáľovho Háry Jánosa. Vo Viedni som zasa uviedol Straussove valčíky. Mnoho dirigentov by asi nad tým ohrňovalo nos, pretože existuje veľa predsudkov, ktoré hudbu zbytočne ohraničujú a okliešťujú. Ja takýto múr predsudkov nepoznám a chcem ho aj odstraňovať. Preto som i cyklus Mozart — Stravinskij začal Rag-Timom. Viete, ono je to veľmi zložitá. Koľko skladateľov by sme vôbec mohli označiť za géniov? Málo. A to ešte neznamená, že tento génius musel byť i dobrým kompozítorom. Napríklad Bruckner bol iste génius, ale za dobrého

skladateľa ho pokladajú iba vo Viedni, pretože jeho tvorba je s týmto mestom spätá. Na druhej strane taký Franz Schmidt, bratislavský rodák, iste nebol géniom ale aké krásne veci zložil! Alebo potichu povedané, pianissimo — i Schönberg bol väčším géniom než skladateľom. To Webern mal oveľa originálnejšie tvorivé nápady a preto má dnes viac publika než Schönberg.

Čo hovoríte množiacemu sa javu, že dirigent stojí na čele viacerých orchestrov?

Je to veľký švindeľ. Pôvodná náplň pojmu Generálny hudobný riaditeľ sa, žiaľ, dnes vytratila. Hudobný riaditeľ by mal 300 dní v roku žiť s orchestrom a nie cestovať po svete dva mesiace dirigovať tam potom zasa doma atď. V tom je ten švindeľ a oklamaná je hudba. Keď príde do orchestra notový materiál nlet tu nikoho kto by bol schopný kvalifikovane posúdiť či je v poriadku či je to tá správna verzia, či nie je priveľmi poškrtaný a pod. I kvôli dozoru nad desiatkami podobných maličkostí, ktoré však vcelku hrajú pri predvážaní hudby dôležitú úlohu je umelecký riaditeľ u orchestra nevyhnutný. Nemusí to byť ani dirigent a rozhodne by to nemal byť inde exponovaný dirigent. Celá tá dnešná prax je iba novou formou hudobného imperialismu, ktorý nemá s hudbou čo robiť. Pre dirigentov má však jednu veľkú výhodu. Môžu niekde našťudovaný program celkom bez prekážok obohrať v svojich ďalších orchestroch. Mňa tento spôsob umeleckej práce ne baví. Musím dirigovať stále iné skladby. Napríklad v tomto roku som dirigoval 14 programov ale opakoval v nich iba dve diela, z toho jedno koncertantné, kvôli sólistovi, a Mozartovu Jupiterskú symfóniu. Preto aj akceptujem tie návrhy poriadateľov ktoré obsahujú skladby ktoré mám rád a ktoré som už dlho nendirigoval. Napríklad návrh Pražskej jari som prijal bez akéhokoľvek dohadovania, pretože tieto predpoklady mal. Prokofievovu 5. symfóniu som nerobil asi dva roky. Priveľmi sa na vrácam k Mozartovi. I keď obchádzam špecializáciu, je to nevyhnutne skladateľ, oceán s hĺbkami, na ktorých dno sa dirigent len tak skoro nedotane.

Z pohľadu praxe — niekedy nám pripadá, ako by špeciálne dirigentské školenie nebolo zvlášť nutné...

Naopak. Najmä dnes je veľmi nutné. Nie pre techniku dirigovania, tú sa naučí každý rýchlo, ale pre pochopenie hudby. Rozdiel medzi repertoárom pred 70 rokmi a dnešným je obrovský. Nedávno som sa pozeral na prehľad skladieb, ktoré dirigoval Nikisch za štyrsto ročie svojho pôsobenia v Lipsku. Dnes by s nimi dirigent vstúpil dva roky. Zaoberám sa teraz teoreticky interpretáciou klasiky. Postup mladých umelcov mi totiž robí starosť. Priveľmi sa inštruujú platňami a menej skladateľom. Vedľa, ako Mozarta robí ten či onen dirigent — a tak sa učia. V skutočnosti je to kopírovanie. Skladbu nemôžno študovať iba z not či z platne. Huslista by nemal začať s našťudovaním Beethovenovho koncertu pokiaľ nepozná skladateľa ako takého, jeho symfónie, piesne, kvarteta operu. Až potom môže pochopiť jeho tvorbu a tým i husľový koncert.

Ako sa vyrovnávate s tradíciou v hudbe?

Nesúhlasím sice s Mahlerom, ktorý raz povedal že tradícia je ledabološ (Schlamperei), ale väčšina tradície vzniká z toho, že nepatrne ritardando sa nafúkne do obrovského bubliny a tá sa stáva rituálom. Spomínam si na jednu príhodu, ktorá dokumentuje, ako tradícia niekedy vzniká. Caruso si pred áriou Rudolfa vždy na chvíľu odskočil do zákulisia. Istý tenorista to ihneď začal robiť tiež a keď sa ho pýtali na dôvod — nevedel. Nevedel, že Caruso si pred týmito náročnými spevom potreboval odplúť a na javisku to, samozrejme, nemohol urobiť. Takým rituálom je i tzv. autentické poňatie. Vo Viedni je najťažšie dirigovať Johanna Straussa, pretože jeho diela čítajú orchestr i publikum tak a tak, a nič iné neakceptujú. Toscanini napr. nikdy v živote nendirigoval Barbierra. Hovoril: „Musel by som ho vyčistiť od zmlen, ktoré naň naniesol čas a dostal by som sa do konfliktu s tradíciou a v tomto stretnutí by som musel prehrať ja“. Mal túto skúsenosť už zo Salzburgu, kde našťudoval Čarovnú flautu. Nedopadlo to príliš slávne preňho, pretože sa priveľmi postavil proti vžitému poňatiu.

MIROSLAV ŠULC

Zo zahraničia

Dňa 2. augusta t. r. by sa bol K. A. Hartmann dožil sedemdesiatin. Jeho priatelia sa postarali o veľkú propagáciu jeho tvorby a k oslave jubilea sa prihlasujú takmer všetky väčšie európske orchestre.

Francúzsky skladateľ André Jolivet zomrel vo veku 69 rokov v Paríži. Tento významný skladateľ, spoluzakladateľ a člen skupiny „Mladé Francúzsko“, po dlhý rok zastával popredné funkcie. U nás poznáme predovšetkým jeho Koncert pre trúbku a orchester a niektoré komorné skladby.

Vydavateľstvo Bärenreiter v NSR založilo novú edíciu, veľmi novú piesňami všetkých tvorcov, všetkých národov a historických epoch. Má slúžiť renesancii ľudovej piesne.

Známy violončelista Siegfried Palm bude od r. 1976 generálnym intendantom západoberlínskej Nemeckej opery. Očakáva sa, že tento priekopník najnovších kompozičných smerov preniesie tieto tendencie i na svoje nové pracovisko.

V Norimbergu s úspechom vystúpila žena dirigenta Hortense von Gelmini interpretovávajúca Brucknera a pripravuje skladby pre nahrávku na gramofon.

Robert Casadesus povedie v lete v USA interpretačný kurz, venovaný dielu Maurice Ravela.

V Rio de Janeiro sa uskutoční festival Villu Lobosa spojený s dirigentskou súťažou.

V Bazileji bude veľká výstava autografov mnohých hudobníkov zo 17. až 20. storočia. Pripravujú vystavenie viac ako 200 autografov mimoriadneho významu.

V marci t. r. sa v Rotterdame uskutočnila súťaž interpretácie Schönbergových klavírných skladieb.

Ai v Bratislave známny dirigent Karl Münchinger oslávil v týchto dňoch šesťdesiatiny. Stuttgartský komorný orchester dosiahol pod jeho vedením svetové úspechy.

Bernharda Hartoka, víťaza medzinárodnej súťaže v Neapoli považujú za najväčšiu husľistickú nádej v NSR. Dnes 25-ročný huslista sa koncertne presadzuje už od svojich štrnástich rokov.

Italiánka sopranistka Mirella Freniová interpretovala part Mimi v Pucciniho Bohéme na tohtoročnom Veľkonočnom festivale v Salzburgu. Na snímke s organizátorom festivalu a inscenátorom Bohémy Herbertom von Karajanom.

Muzički biennale

Zagreb (12.-18. 5. 1975)

Medzinárodný festival súčasnej hudby

Tohtoročný festival, v poradí už ôsmy, konal sa po prvý raz v dvorane Vatroslav Lisinski, ktorá dala koncom roku 1973 do prevádzky. Moderná, akusticky bezchybná vyriešená veľká koncertná dvorana má sedadlá pre 2000 poslucháčov a malá dvorana má 313 miest. Veľká dvorana je vybavená organom „Walcker“, najnovšou nahrávacou technikou ako i možnosťou filmovej projekcie. Budova je umiestnená v zelených priestoroch nového Záhrebu.

Predseda družstva chorvátskych skladateľov Stanko Horvat v závere svojho úvodného článku v objemnom informačnom bulletinu o Muzički biennale napísal:

Pri príprave tohoto biennale chceli sme dosiahnuť veľa, azda až príliš veľa:

Chceli sme biennale, na ktorom by sme dosiahli najväčšie výkony a predvedenia v oblasti nového zvuku,

ktoré nás naučí, že nový zvuk znamená rozmanitosť, zvláštnosť i radosť, ktoré nás oslobodia od pseudo-komplexu, že sme neschopní pochopiť, čo je nové,

ktoré potvrdí hodnotu nových skladateľov a hudobníkov,

ktoré bude prístupné každému,

ktoré bude zaujímavé, demokratické, ktoré nás prinúti rozmýšľať,

ktoré bude impulzom a inšpiráciou a okrem toho veľa iného.

Dosiahli sme v tom aspoň čiastočný úspech?

V týchto niekoľkých vetách je zhrnutý cieľ festivalu. V čase siedmich dní preddefinovalo množstvo diel i umeleckých výkonov. Nebolo v ľudských silách, absolvovať maratón podujatí, veď bežne boli denne 3 koncerty. Rekord sa dosiahol vo štvrtok 15. mája, keď od 15.00 hod do 24.00 hod odznelo striedavo v oboch dvoranách 7 koncertov pod heslom NON STOP GRATIS.

Ako to už pri festivaloch súčasnej hudby býva, odzneli diela, ktoré už preukázali svoju životaschopnosť, ako i priemerné a diela vyslovene experimentálneho charakteru. Tak bolo možné stretnúť sa s menami ako Luigi Nono, Boguslaw Schöffler, Milko Kelemen, Charles Ives, Witold Lutoslawski, G. Ligeti, Kr. Penderecki, L. Berio, V. Globokar, Ivo Petrić, K. Serocki ako i s pleiádou ďalších mien. Očinkovali telesá, ako Svenska radiokören, American brass quintet, Lerajen Hiller Group, „2 E2 M“ Ensemble Paris, Plano conclave, Teatr-musica Roma, Tanz-Forum Köln, Panstwowa orchiestra i chor polskiego radia, Zagrebačka Filharmonija, Simfonijski orchester i zbor radiotelevízie Zagreb, Ansambli „Slavko Oster“ a mnohé iné. Ešte by som mohol pokračovať zoznamom dirigentov a sólistov z celého sveta...

Pozoruhodný bol už spomenutý 15. máj s programom NON STOP GRATIS. Sem sa koncentrovali najatraktívnejšie tituly, ako napríklad Pendereckého Magnificat pre sólistov, miešaný a detský zbor a orchester, recitál flautistu Karl-Bernhard Sebona, koncert Svenska radiokören a pod. Všetky koncerty boli zadarmo s veľmi peknou návštevou. Obecenstvo, najmä mladé — veľmi vrelo prijalo vystúpenie skupiny Plano conclave s experimentálnym jazzom. Pod vedením klaviristu Georga Gruntza zo Švajčiarska vystúpili slávni jazzoví klaviristi, ako Gordon Beck (Anglicko), Joachim Kuhn (NSR) a Martial Solal (Francúzsko). Predviedli jazz plný nápadov a poézie. Festival sa neobišiel ani bez diel recesného charakteru, kde napríklad klaviristka viac ťkla víkom ako hrala na klávesoch a nakoniec si lahla medzi struny do klavíra... Voľakedy sme sa nad takým „umením“ pohoršovali, dnes prichodí sa len pousmiať. Našťastie takéto prejavy boli na biennale v značnej menšine. Zo skladateľov bol najviac frekventovaný chorvátsky skladateľ Milko Kelemen — predvádzalo sa päť jeho diel.

Myslím, že cieľ osnovateľov festivalu sa v zásade splnil: Biennale bolo prístupné každému, bolo zaujímavé, celkom iste mnohých prinútilo rozmýšľať; či bolo impulzom a inšpiráciou, to ukáže budúcnosť, potvrdilo hodnoty i nehodnoty skladateľov a hudobníkov, nedalo sa zistiť, či poslucháča oslobodilo od „pseudo-komplexu“, že je schopný pochopiť, čo je nové.

Dosiahli teda nie čiastočný, ale veľký úspech. ZDENKO MIKULA

Opera SND
do Bulharska

Už 2. júna t. r. odišiel operný a baletný súbor Slovenského národného divadla do BER. Svoj zahraničný zájazd otvorí naša prvá scéna koncertom (3. VI.) v meste Razlog. Pod taktovkou zasl. umelca Tibora Frešu zaznejú árie z diel A. Dvořáka, B. Smetanu, J. Čikera, G. Verdiho, G. Bizeta, P. I. Čajkovského a G. Pucciniho. Repríza tohto koncertu so sólistami opery SND bude 5. júna v Blagoevgrade. Deň predtým — 4. VI. — bude v tomto meste hosťovať náš balet s večer-

om, zostaveným z Janáčkových Listov dôverných. Vilecovho Prelúdia eroica a z Nováckovej Balady o strome. Vyvrcholením umeleckého zájazdu dvoch telies SND bude hostovanie v sofijskej Národnej opere. So sólistkou pražského ND a. h. — Gabrielou Beňákovou (ako Katrena) uvedie opera dielo E. Suchoňa Krútiava (7. VI.) a 8. VI. sa predstaví súbor SND Janáčkovou operou Vec Makropulos. Sofijské vystúpenia sú zvlášť slávnostné už i preto, že otvárajú Dni

československej hudobnej kultúry v BER, ktoré trvajú do 25. VI. (zúčastní sa ich o. i. Tallchovo kvarteto, Z. Růžičková, Česká filharmónia a Pražský komorný orchester bez dirigenta). Dni československej hudobnej kultúry sú súčasťou tzv. Sofijských hudobných týždňov — medzinárodného festivalu, ktorý sa uchádza o členstvo v Európskej asociácii hudobných festivalov. České a slovenské diela sa však počas Dní budú uvádzať po celom Bulharsku, a to domácimi i sovietskymi sólistami. O podujatí prinesieme referát z pera šéfa opery SND — P. Bagina.

—ny—

■ Z koncertného života v Žiline: pri príležitosti 30. výročia oslobodenia usporiadalo Konzervatórium v Žiline klavírny recitál ziačky Márie Suchovej, ktorá interpretovala diela Scarlattiho, Beethovena, Chopina, Suchoňa, Prokofieva, Liszt a Smetanu (21. IV. 1975). ■ Dňa 22. IV. bol v žilinskom PKO koncert bratislavských umelcov — flautistu V. Brunnera (klavírny sprievod M. Starosta) a violončelistu J. Podhoránskeho (klavírny sprievod Z. Majerská). Flautista Brunner

uviedol skladby F. Bendu, J. S. Bacha. Stamica. J. Podhoránsky hral kompozície L. Boccheriniho, Francoeura a M. Vileca.

■ Dňa 23. IV. bol v Dome odborov predpreplnenou sálou klavírny recitál sovietského umelca Gleba Axelroda, ktorý interpretoval skladby Scarlattiho, Haydna, Beethovena, Debussyho, Prokofieva, Liszt a nadšenému obecenstvu sa odovdčil skladbami R. Šchedrina a Lisztovými etudami. E. BREZÁNYOVÁ

V bratislavskom Dome československo-sovietskeho priateľstva vyhlási 24. mája víťazov celoslovenského kola tohtoročných súťaží „Puškinov pamätník“ a „Melódie priateľstva“, ktorí vystúpili aj v programe v koncertnej sieni Slovenskej filharmónie. Na snímke dvaja z úspešných mladých interpretov. Snímky: ČSTK

UMELECKÁ SÚŤAŽ
K MEDZINÁRODNÉMU ROKU ŽENY

Slovenský hudobný fond, Zväz slovenských skladateľov a Slovenský zväz žien vypisujú pri príležitosti

MEDZINÁRODNÉHO ROKU ŽENY
VEREJNÚ NEANONYMNÚ SÚŤAŽ

na diela, ktoré zobrazujú život, prácu a postavenie ženy v socialistickej spoločnosti, borbu žien v ostatných častiach sveta za práva a spoločenské uplatnenie i úsilie žien v boji za mier vo svete — v súlade s cieľmi pokrokového svetového ženského hnutia, vyzdvihnutými v myšlienke Medzinárodného roku ženy.

Poslaním súťaže je podnietiť vznik nových, pôvodných umeleckých diel, ústrednou témou ktorých je:

žena — matka, dárkyňa života, plniaca svoje vznešené poslanie pri výchove detí,

žena — pracovníčka vo fabrike, v poľnohospodárstve, v škole, v zdravotníctve, vo vede, vo verejnej funkcii,

žena — organizátorka nových pokrokových metód práce, socialistického súťaženia, zlepšovateľského hnutia brigád socialistickej práce,

žena — v politickej a verejnej činnosti,

žena — bojovníčka za svetový mier a za víťazstvo ideí socializmu na celom svete,

žena — ako symbol krásy a lásky.

Súťaž sa vypisuje na diela hudobné. Do súťaže môžu diela prihlásiť iba ich autori.

Výsledky súťaže budú vyhlásené k Medzinárodnému dňu žien na rok, čiže k 8. marcu 1976.

Čl. 1 — Kategória súťaže:

Súťaž sa vypisuje na a) jednočasťové symfonické skladby a malé kantáty, b) umelé piesne a zbory (miešané, ženské, mužské a detské), c) populárne piesne.

Čl. 2 — Podmienky súťaže:

1. V súťaži sa budú hodnotiť diela uvedené v čl. 1. prihlásené a Slovenskému hudobnému fondu predložené v prehľad-

nom a čitateľnom rukopise do uzávierky súťaže, ktorá je určená dňom 31. decembra 1975. U vokálnych diel treba osobitne pripojiť znenie textu.

2. Do súťaže možno zadať iba diela, ktoré do uzávierky súťaže neboli uverejnené a verejne predvedené ani prihlásené do inej súťaže.

Možno však prihlásiť diela už dokončené a pripravené na vydanie, predvádzanie alebo vysielanie, pokiaľ sa ich uvedenie na verejnosť neuskutoční pred 1. septembrom 1975.

Čl. 3 — Hodnotenie zadaných diel:

1. Hodnotenie zadaných diel prislúcha päťčlenným porotám, menovaným pre tento účel vypisovateľmi súťaže, a to pre každú z kategórií uvedených v čl. 1 sub. a), b), c).

2. Poroty posudzujú diela podľa kritérií súťaže a navrhujú udelenie cien a zvláštnych uznaní.

3. Návrhy porôt prerokuje a o udelení cien a zvláštnych uznaní rozhodne výbor Slovenského hudobného fondu.

4. Výbor Slovenského hudobného fondu vydáva osobitný rokovací poriadok pre priebeh súťaže v hudobnej oblasti.

Čl. 4 — Ceny súťaže:

1. Najhodnotnejšie diela v jednotlivých kategóriách budú ocenené takto:

kategória a) 1. cena Kčs 20 000,—
2. cena Kčs 15 000,—
3. cena Kčs 10 000,—

kategória b) 1. cena Kčs 10 000,—
2. cena Kčs 7 000,—
3. cena Kčs 5 000,—

kategória c) 1. cena Kčs 7 000,—
2. cena Kčs 5 000,—
3. cena Kčs 3 000,—

2. V každej kategórii možno udeliť aj viac 1., 2. alebo 3. cien alebo niektorú z vypísaných cien neudelíť vôbec

3. Okrem cien alebo miestu nich možno zadanému dieľu udeliť zvláštne uznanie spojené s odmenou.

XX. PIEŠŤANSKÝ FESTIVAL

Štvrtok 19. VI. Zelená veža Slovan 21,00 hod.	FANFÁROVÝ KONCERT NA VEŽI Účinkuje: FANFÁROVÝ SÚBOR KONZERVATÓRIA, BRATISLAVA Na programe: Diela skladateľov zo XVII. a XVIII. stor.
Platok 20. VI. Amfiteáter 20,00 hod.	Slávnostné otvorenie XX. piešťanského festivalu 1975 Bedřich Smetana: DALIBOR, opera Státne divadlo Ostrava
Sobota 21. VI. Koncertná sieň Slovan 20,00 hod.	Symfonický koncert STÁTNÁ FILHARMÓNIA, KOŠICE Dirigent: ION BACIU — Rumunsko Solistka: DRAHOMIRA BILIG, klavír — Taliansko Na programe: Enescu, Haydn, Čajkovskij
Utorok 24. VI. Amfiteáter 10,30 a 15,00 hod.	Piešťanský festival detí M. Yent SLÁVIK, rozprávková hra Nová scéna Bratislava
Štvrtok 26. VI. Koncertná sieň Slovan 10,30 hod.	Mládežnícky koncert SLOVENSKÁ FILHARMÓNIA
Štvrtok 26. VI. Koncertná sieň Slovan 20,00 hod.	Symfonický koncert SLOVENSKÁ FILHARMÓNIA Dirigent: KURT RAFF — Rakúsko Sólsta: VLADIMÍR FEECMAN, klavír — ZSSR Na programe: Strauss, Chopin, Beethoven
Sobota 28. VI. Amfiteáter 20,00 hod.	Georgs Bizet: CARMEN opera Slovenské národné divadlo Bratislava
Streda 2. VII. Koncertná sieň Slovan 20,00 hod.	Komorný koncert BRATISLAVSKÉ KVARTETO a FILHARMONICKE KVIN- TETO, Brno Na programe: Kowalski, Zámečník, Beethoven, Reicha
Štvrtok 3. VII. Koncertná sieň Slovan 20,00 hod.	Symfonický koncert SLOVENSKÁ FILHARMÓNIA Dirigent: ARAM CHAČATURIAN — ZSSR Sólsta: JACK MARTIN HÄNDLER, husle — Bratislava Na programe diela A. Chačaturiana
Sobota 5. VII. Amfiteáter 20,00 hod.	Adolphe Ch. Adam: GISELLE, balet Slovenské národné divadlo Bratislava
Streda 9. VII. Koncertná sieň Slovan 20,00 hod.	Komorný koncert SLOVENSKÝ KOMORNÝ ORCHESTER Umelecký vedúci: Bohdan Warchal Sólsta: JOSE LUIS LOPATEQUI, gitara — Španielsko Na programe: Moyzes, Vivaldi, Stamica, Grieg
Štvrtok 10. VII. Koncertná sieň Slovan 20,00 hod.	Komorný koncert VÝCHODOČESKÝ KOMORNÝ ORCHESTER PARDUBICE Dirigent: GEZA OBERFRANK — Maďarsko Sólsta: OTTO IB-LANZKY, lesný roh — Švédsko Na programe: Sostakovič, Rosetti, Růžička, Mozart
Sobota 12. VII. Amfiteáter 20,00 hod.	Tibor Andrašovan HÁJNIKOVA ŽENA opera Divadlo J. G. Tajovského Banská Bystrica
Štvrtok 17. VII. Koncertná sieň Slovan 20,00 hod.	Piesňový recitál SHOGO MIYAHARA barytón — Japonsko Na programe: Výber z piesní F. Schuberta
Sobota 19. VII. Koncertná sieň Slovan 20,00 hod.	STÁTNY KOMORNÝ ORCHESTER ŽILINA Dirigent: EDUARD FISCHER Sólsta: SIEGFRIED STÖCKIGT, klavír — NDR Na programe: Telemann, Čikker, Mozart
Štvrtok 24. VII. Koncertná sieň Slovan 20,00 hod.	Klavírny recitál EDUARD AUER — USA Na programe: Mozart, Brahms, Chopin, Debussy
Sobota 26. VII. Koncertná sieň Slovan 20,00 hod.	Symfonický koncert STÁTNY SYMFONICKÝ ORCHESTER GOTTWALDOV Dirigent: CZESLAW PLACZEK — Poľsko Sólsta: CHARLES DOBIAS, husle — Kanada Na programe: Bacewicz, Bach, Mendelssohn-Bartholdy
Štvrtok 31. VII. Koncertná sieň Slovan 20,00 hod.	Komorný koncert SLÁČIKOVÉ KVARTETO PRO ARTE — Juhoslávia Na programe: Beethoven, Haydn, Mozart
Sobota 2. VIII. Koncertná sieň Slovan 20,00 hod.	Slávnostné zakončenie PF 1975 Symfonický koncert STÁTNY SYMFONICKÝ ORCHESTER GOTTWALDOV Dirigent: PETER VRONSKÝ — Praha Sólsta: ANDREA ŠESTÁKOVÁ, husle Na programe: Suchoňa, Prokofiev, Dvořák

Zmena programu a obsadenia vyhradená!
XX. PIEŠŤANSKÝ FESTIVAL 1975
prebieha na počesť osláv 30. výročia oslobodenia Československa
Sovietskou armádou
Informácie:
PIEŠŤANSKÝ FESTIVAL sekretariát Piešťany, Park-pasáž 1768
telefón 29-45

KONKURZ

SLOVENSKÁ FILHARMÓNIA, Bratislava, Palackého ul. 4 vypisuje konkurz na miesta vo violovej a trúbkovej skupine. Prihlášky absolventov konzervatórií alebo vysokých škôl zašlite obratom spolu so stručným životopisom. Podmienky konkurzu oznámime uchádzačom písomne.

KONKURZ

OPERA — DIGT v Banskej Bystrici vypisuje konkurz orchestra do nasledovných skupín:

harfa, fagot, trúbka, corna, skupina I. huslí.

Podmienky konkurzu: absolútium konzervatória alebo VŠMU, prípadne dlhoročné prax v iných hudobných telesách. Záujemci sa môžu prihlásiť písomne na adresu: Divadlo Jozefa Gregora Tajovského — opera — Banská Bystrica. Nábrežie dukelských hrdinov. Uchádzačom pozveme na konkurz písomne. Prijatým uchádzačom poskytneme ubytovanie v internáte a vyplatíme cestovné výdavky.

HUDBNÝ ŽIVOT — dvojtýždenník Vydáva Slovkoncert vo Vydavateľstve OBZOR n. p., ul. Čs. armády 35 893 36 Bratislava. Vedúci redaktor: dr. Zdenko Nováček, ČSC. Redakčná rada: Pavol Bagin, Ľubomír Čížek, prom. hist. Ladislav Dóša, Miloš Jurkovič, Alojz Luknár, prom. ped. Zdenko Mikula, dr. Michal Palovčík, dr. Gustáv Papp, Miroslav Šulc, Bohumil Trnávka, Bar. toľmeš Urbanec. Adresa redakcie: Gorkého 17/VI 893 36 Bratislava telefón 38234. Administrácia: Vydavateľstvo OBZOR n. p., ul. Čs. armády 35, 893 36 Bratislava. Inzerčné oddelenie: Gorkého 17/VI 893 36 Bratislava. Tlačňa Nitrianske tlačiarne, n. p., 949 01 Nitra. Rozširuje PNS. Obľadnávky predplatiteľov prijíma PNS — Ústredná expedícia tlačie administrácia odbornej tlačie, Gottwaldovo nám. 48/IV. 805 10 Bratislava. Obľadnávky odberateľov v zahraničí prijíma SLOVART úč. spol., Leningradská ul. č. 11/II. 896 28 Bratislava. Cena ročného výtlačku 2.— Kčs. Neobľadnané rukopisy sa nevracajú. Indexné číslo: 49215. Registračné číslo: SOTI 6/10

V našom hudobnom úsilí mal zvláštny význam II. zjazd Zväzu slovenských skladateľov roku 1963. Prichádza v etape, kedy — ako je známe dnes z najrozmanitejších dokumentov, výkladov a analýz — sa značne posilňovali rôzne estetické koncepcie, ktorých korene nesiahali do hĺbín marxisticko-leninskej filozofie. Preto v zhode s celkovou vtedajšou atmosférou a pod vplyvom mnohých aktérov z iných druhov umenia povýšil tento zjazd — alebo skôr jednotlivci — do popredia úlohu a potrebu „urýchlene získať orientáciu v problémoch samotnej podstaty hudby v súvislosti s vlastným hudobným materiálom a technikou“. Snaha vyrovnať sa s nedostatkami ranej etapy vyústila u niektorých k výzve „preskúmať problémy o otázkach ideových“ a k podstatným odklonom od metódy a systému kritérií moderného socialistického realizmu. Zrejme nedostatok času a malá potreba preskúmať minulé tvorbu, dokonale oddiferencovať úspechy od neúspechov a, podrobne preštudovať osobné prínosy jednotlivcov viedli k málo diferencovanému pohľadu na minulosť a iste i k unáhleným súdom o prítomnosti, a ako povedal na zjazde M. Lúčan — „k negatívistickému podchodu k hodnoteniu hodnôt“. Ako pozitívum však tento zjazd konštatoval, že v minulých rokoch došlo „k bohatšej diferenciacii súčasnej slovenskej hudobnej tvorby a vzniklo až veľa tvorby“. V súvislosti s touto charakteristikou, ktorú možno i dnes považovať za spravodlivú, zjazd konštatoval, že sa v našej tvorbe zvýšil subjektívny činiteľ, čo inými slovami znamenalo, že sa mohli presadiť odlišné kompozičné naturely a ich svojráznosť.

Môžeme to naozaj doložiť mnohými, stále hodnotnými, rozmanitými technicky fundovanými skladbami, ako boli v tom čase zborový cyklus Suchoňov, vokálne cykly A. Moyzesa, nové opery J. Cikkeru, nové pozoruhodné komorné skladby A. Očenáša, Kardošove virtuózne orchestrálne skladby, niektoré skladby strednej a mladej generácie (Ferenczy), koncertné a komorné drobnosti Zimmerova, Kořínkove a Martinčekove, viaceré skladby I. Hrušovského, úspešné veci J. Grešáka a J. Kowalského, piesňové a sólistické skladby M. Nováka, zbor Z. Mikulu, nová opera Andrašovana, dielo T. Salvu a D. Martinčka a pod. Ak sa teda tento zjazd v jednej zo svojich partii hlavného referátu ešte nazdával, že predsa len prežívame „istú retardáciu ako logi-

K vývojovej problematike slovenskej hudby

ký dôsledok pomerov minulosti“, tak vidíme, že to bol súd nepodložený, lacno módný a že azda nám chýbalo len to, obrátiť sa k absurditám Čaga, laboratórnym hudbám, alebo niektorým konkrétnym hudbám ktoré v tom čase — myslím, že nie na škodu vývojovej situácie — aj u nás neexistovali. Zjazd mal určité dôsledky; pozitívne otváral niektorým skladateľom väčšiu potrebu ďalšieho prehĺbenia ich práce, ale predovšetkým „výsledkov“ sa mohli ujať ľudia, ktorí z neistoty, s apriórny predsudkami a malým dotykom s postupnou kryštalizáciou estetiky socialistického umenia strácali koncepciu pozitívneho umenia. Praktické tvorivé dôsledky týchto názorov nie sú doteraz bezpečne a na mnohých materiáloch i v najširších konfrontáciách ujasnené.

Ukazuje sa však, že i vtedy keď sa všetkde objavuje démon skepsy, zostávajú viacerí skladatelia verní estetickému vyznaniu umeleckej prirodzenosti moderného realistického majstrovstva. Cikker píše Meditáciu na tému Heinricha Schütz, Očenáš Trio pre husle, violončelo a klavír, Kardoš II. sláčikové kvarteto, Ferenczy operu Nevšedná humoreska Suchoň Kontemplácie a rad ďalších skladieb, ktoré opäť súvajú vývoj ďalej. Sú často nuansovanejšie, obsažnejšie a nenechávajú sa zvykľav teóriami, ktoré v podstate dobre poznáme z týchto rokov, v ktorých sa nie raz spájala dobre myslená myšlienka s retardáciou, mladistvá unáhlenosť s módnou, myšlienka z druhej ruky s neoverenosťou.

Na XIII. zjazde KSČ roku 1966 sa zrejme chcela usmerniť narastajúca zložitost na umeleckom fronte a preto sa v referáte zdôraznilo, že „hlavným a rozhodujúcim prúdom je umenie realistické“. Vystúpilo sa súčasne proti tým umeleckým javom, ktoré sa zaha-

ľujú do „módneho liberalistického hávu“ a sú „nekritické a zmierlivé v preberaní rôznych prúdov a foriem buržoáznych ideológií“. Zložitost situácie i v hudobnej oblasti sa zo dňa na deň prehľbovala. III. zjazd slovenských skladateľov roku 1967 už hovorí o „progressivnom ideovo-umeleckom programe všetkých tvorivých síl našej hudby“, pričom progresivnosť sa tu chápe len ako posun v technických prostriedkoch. Bola to značne nepresná formulácia, nakoľko mnohí poprední tvorcovia sa nepridávali k niektorým názorom, vysloveným v predzjazdovej diskusii i na zjazde. Domýšľať dnes jednotlivé vetvy a predstretú estetiku a diferencovať prvky, ktoré naozaj chceli pomôcť k obohateniu našej tvorby, dešifrovať vplyvy existencionalizmu a zbytočných suverénit je veľmi zložitá a nie vždy príjemná: ani azda v tejto skromnej úvahu potrebné. Kde vyústili rôzne estetické koncepcie, ktoré sa viac či menej odtrhávali od socialistického modelu umenia rezignovali na prívlastok socialistický a boli súčasťou celkového rozkladu socialistickej spoločnosti, všetci dobre vieme.

Mimoriadny zjazd ZSS r. 1969 sa už menej dotýka tvorby. Doba, v ktorej sa konal, zredukovala okruh problémov. Objavujú sa síce hlasy, že „hudobný vývoj by mal zúžitkovať niektoré z nedávnych námetov“ avšak tieto styliácie sú už značne skromnejšie. Ozaštní umeleckí tvorcovia, tí, ktorým vyhranená osobnosť dávala vždy jasný smer, ktorí socialistickú estetiku naplnili vlastným umeleckým vedomím, začínajú pristupovať v týchto rokoch k novej angažovanej tvorbe. Životná skúsenosť našich umelcov i hudobných vedcov a kritikov mohla nájsť práve v týchto rokoch pomocnú ruku v rôznych dokumentoch Ústredného výboru KSČ a KSS, najmä v materiáloch zo XIV. zjazdu. Všetkým ide predsa o široko dimenzované hudobné umenie ktoré rastie z atmosféry vyspelej socialistickej spoločnosti, dáva skladateľovi široké umelecké možnosti, neobmedzuje jeho čítenie a kriticky a odmietavo hodnotí to, čo nemôže niesť myšlienkové a citové sta-

vy, čo hrubo kontrastuje s fyziologickou prirodzenosťou človeka, svojou absolútnou novotou si ešte nezaslúžilo názov hudba, alebo čo sa svojou asociatnou podstatou vŕha na krajne depresívne stavy, cudzie súčasnému pokoleniu a spoločnosti.

Socialistické hudobné umenie, i keď si to azda niektorí z kritikov neuvedomili, asimilovalo do seba za 30 povojnových rokov výdobytky impresionistov, Stravinského, Hindemitha, Prokofieva, Sostakoviča, vietskú skladateľskú školu. Szymanovského, Orffa, Janáčka, Bartóka, Martinů, Lutoslawského, pochopiteľne — nie šablónovite, mechanicky, epigónsky. Socialistické hudobné umenie i u nás, posudzujúc podľa posledných diel Kardoša, Cikkeru, Očenáša, Suchoňa, Ferenczyho, Kořínka, Zeljenku, Majovca, Grešáka, Salvu, Nováka, Holoubka, Vileca, Kowalského, Hrušovského, Mikulu, Urbanca, Bázilika, Burlasa, Paríka, Pospíšila, Meiera a iných sa svojimi vŕvňami so všetkými závažnými impulzami, pričom toto prelínanie nie je statické a asimilovanie európskych podnetov, prispôsobené našim potrebám, sa nekončí.

Spomeňme názornejšie, ako sa naši skladatelia naučili koncentrovať informácie na malej ploche, zdvihnúť rytmus do údernej pregnantnej účinnosti, vybrať si z polyfonických riešení 20. storočia, poučiť sa z atonálnych možností a predviesť niektoré tieto technické riešenia do polohy súčasnej obsahovej zdieľnosti. Vedieť stavať monumentálne závery, ale na druhej strane zjemniť lyrické plochy do najjemnejších tkanív, využívať harmonický arzenál pre vyostrovanie symfonických konfliktov, rozširovať zvukovú a farebnú paletu podľa vzoru mnohých svetových vzorov, pracovať so slovom raz ako významovým činiteľom inokedy ako určovateľom melodického obrvu, niekedy pretvoreným do šepotu, inokedy vyhrotením do viacbandu. Nájdeme dosť príkladov na virtuózne vybrúsenie hlasov i celých partitúr, kde náročnosť na jednotlivých hráčov nijako nepokrývkava za nárokmí svetových partitúr. Viac príkladov nájdeme i na nápadné opúšťa-

nie hutných romantických inštrumentácií a na príklon k novej jemnosti a priehľadnosti. Stretli sme sa s viacerými príkladmi novej senzibility, novej výrazovej vášne a vôbec novej kontrastovosti. Participujú na tom všetky generácie a ak rozumne pozeráme späť na minulé 30 rokov a zbavíme sa generáčnych predsudkov i prípadných jednotlivých osobných nedorozumení, vidíme tu kontinuitu a proces kvalitatívneho obohacovania. Vedomé či nevedomé tendencie na kohosi nadvlazať a súčasne ho prekonávať, z kohosi vyjsť, ale hneď byť aj iným, staršie impulzy umocniť, ale i očakávať, že i táto logika bude prekonávaná. To všetko je prelúčené so socialistickou obsahovosťou. Táto dialektika tu existuje, i keď v niektorých obdobiach sa neuznávala. Aký trpký bol omvl tých, ktorí si tento proces nestáčili uvedomiť, nepochybovali ho chceli popohnať ku krajnostiam, ktoré nevedeli sami definovať.

Súčasná socialistická hudobná slovenská kultúra počíta s každým, kto chce prispieť svojim činom do pozitívnej estetiky, chce čosi ujasňovať, ale predovšetkým vystupuje s čestným zámerom skontaktovať sa s obecnosťou široko esteticky diferencovanou, dnes ďaleko náročnejšou ako pred 30 rokmi, často dobre rozoznávajúcou osobnosťou podloženú tvorivý čin od módy a povrchnosti.

Nemôže byť čestnejší program, ako vytýčiť pre súčasnosť nutnú symbiózu všetkých tvorivých postupov, ktoré sú vhodné k socialistickému obsahu, pričom obsahovosť nášho umenia je iste v etape smelých vedeckých činov, obrovských objavov, nových právd a nových skúseností ďaleko väčšia ako bola vtedy, keď naša spoločnosť robila prvé kroky v socialisticky sfornovanej spoločnosti.

Tieto myšlienky by sme mohli ďalej rozvíjať, doplniť ďalším konkrétnym materiálom a napokon by sa ukázalo, že tridsať povojnových rokov tvorí najslávnejšiu kapitolu v celej hudobnej histórii nášho národa. Slovensko sa i na tomto úseku vyrovnalo kultúrne najvyspelejším národom, pričom zvlášť pozitívna je vôľa mnohých tvorcov prekonávať dosiahnuté hodnoty, pozeráť na zajtrašok a veriť, že podstata moderného realizmu našej epochy sa bude ďalej obohacovať a vzniknú mnohé hodnoty, ktoré obstoja v rámci celého socialistického spoločenstva i európskej vzdelanosti.

KONIEC

List z Palerma

Už druhý rok v Taliansku študuje a zdokonaľuje svoj hlas mladý sólista opery SND Juraj Turný (na snímke). Ako v minulom roku, i teraz nezabudol napísať niečo o svojich nových študijných dojmov a poďakovať sa o ne s čitateľmi HŽ.

V novembri 1974 som pricestoval do Palerma na Sicíliu, aby som tu pokračoval v druhom ročníku zdokonaľovania sa v opernom speve v učilišti Centro di Avviamento al Teatro Lirico pri Teatro Massimo. Opäť sme sa tu zišli v medzinárodnej zostave: speváci z Argentíny, ČSSR, Dominikánskej republiky, Poľska, Turecka, Iránu, Španielska a Talianska. Lekcie techniky spevu vedie aj tohto roku výborná učiteľka Gina Cignová. Absolovujeme s ňou hodiny techniky spevu, korepície s maestrmi, operné herectvo a tohto roku k tomu pribudli aj hodiny tanca. Všetci pedagógovia sú naslovovzati odborníci, ktorým nechýba ani prax z operného divadla. Signora Cignová bola skoro 25 rokov prvou dramatickou sopranistkou v Scale, pochodila všetky najväčšie operné divadlá sveta a spolupracovala s veľkými osobnosťami éry zvanej „zlaté časy opery“. Je veľmi zaujímavé počuť, keď mi pri štúdiu jednotlivých opier uvádza príklady zo spolupráce s Toscaninim, Gigliom a pod. V marci oslávila 75 rokov — zachovala si sviežosť svojho hlasu a my na hodinách len žasneme v údive, keď nám náš študovaný repertoár vždy predspevuje. Samozrejme, že existuje aj mnoho jej vďačných nahrávok, z ktorých je azda najzaujímavejšia nahrávka Turandot, opery jej najmilšej, ktorú spievala vyše 400-krát. Na svojich lekciiach si sprevádza

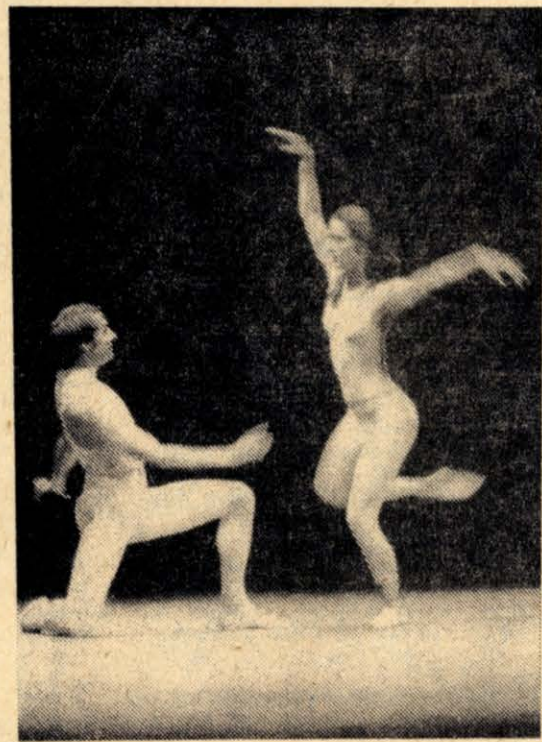
na klavíri všetkých elévov sama, ovláda tento nástroj brilantne, veď v tomto je napokon absolventkou parížskeho konzervatória. Celý svoj život zasvätila opere, robila svoju prácu ozaj vynikajúco, má veľkú autoritu v Taliansku aj v iných krajinách sveta.

Aj ostatní maestrovia sú v stálom pracovnom kontakte s divadlom a zároveň nás vyučujú. Svoje najčerstvejšie poznatky z praxe hneď prednášajú aj na naše lekcii. Snáď najcennejšie hodiny korepície sú s maestrom Adrianom Corsim, za ktorým si niekedy na korepície príde aj Franco Corelli či Carlo Bergonzi. Tiež výborná je Riana Elyová, ktorá v Miláne korepetuje so spevákmi zo Scaly.

V tejto sezóne Teatro Massimo okrem opernej prevádzky otvorilo aj koncertnú sezónu, ktorej prevádzkou poverilo nás mladých spevákov z Centra di Avviamento al Teatro Lirico. Bola to pre nás pocta a zároveň veľa práce a priprav. Veď treba robiť týždenne 3 koncerty, kde si treba pripraviť aj veľa repertoáru. Prvý koncert sme mali 4. februára a od toho času každý týždeň koncertujeme: po celom Palerme a v apríli sme mali turné po Sicílii. Zatiaľ som spieval na všetkých koncertoch, a keď si okrem toho pripravujem svoj vlastný operný repertoár, niekedy je toho trochu veľa. Lenže sú to všetko veľké zážitky a možnosti „ostrieť sa“ pred náročným talianskym publikom. Zatiaľ som spieval len taliansky repertoár, ale chystám si aj piesne od M. Schneidra-Trnavského. Obecnosť na koncertoch je veľmi pozorne, spontánne a po dobrých výkonoch nešetrí aplauzom a výkrikmi „bravo“, a „bis“ — opakovať... I kritiky v novinách boli o našich koncertoch veľmi dobré.

Tohto roku sme tu v Palerme až štyria zo Slovenska: Mária Klausová, Jozef Benedík, Enrico Manni a ja. Všetci študujeme u Giny Cignovej. V Teatro Massimo namiesto staršieho profesora stal sa umeleckým riaditeľom mladší maestro Lanza. V praktickom chode divadla sa to prejavilo tak, že nový riaditeľ veľmi uprednostňuje mladých spevákov, a tak sme tohto roku zatial v Palerme nevideli žiadnu opernú hviezdú. Vo vlastnej sezóne som mal možnosť počuť na javisku Bergonzioho, Monaca, Christova, Suliotisovú, Raimondioho, Mac Neila, Orlandiovú, Malaspinovú, Nunziatovú, Marešča... Azda najväčší umelecký zážitok som mal na baletných predstaveniach Giselle, kde hlavnú postavu stvárnila vynikajúca primabalerina Carla Fracciiová so skvelým partnerom Paolom Bartoluzzim.

Zaznamenal: V. Rapoš

Baletný súbór SND ako poslednú premiéru sezóny uviedol symfonický balet v troch častiach — Stretnutie s Mahlerom. V inscenácii sa použila nahrávka Moskovského štátneho filharmonického orchestra s dirigentom K. Kondrašinom. Choreografiu a réžiu mal Sándor Tóth, umelecký šéf baletu Národného divadla v Pécsi. Na snímke V. Kolárová a Z. Nagy.

Snímka: J. Vavro